

MEKSIKAS.

VOKIETIJA

AUSTRIA.

IŠ VILNIAUS.

šos adresuotā jū vardu korespondencijā, bet paskutinīju laiku seminārijos administrācija vēl po senovei paēmē j savo rankas mokiņu laišķu uzzīēriņjā; 2) pernai (ir uēpernai) mokiņiams nebuo draudziama preņumertu savo vardu laikrāšēus; šņmet jau tai grieztai ūdrasta; 3) praejēšais mētais (net priēš "laisvēs"

laikus) lietuvių kalba buvo išguldinama 2 valandį ir savaitę; dabar gi jau tik po vieną valandį ir savaitę. Čia abelnai kalbu apie varžymus. Dabar nurodysiu faktą kuris farodys, kad laikui-kuriui atsistatymo kalti ir mokiniai dēlei savo apsilaidimo ir energijos stokos. Taip praejusiais metais spektakliai budavo, ne tik rusų, bet ir lietuvių kalba, dainuojamos ne tik rusiškos, bet ir lietuviškos dainos. Dabar gi rengiamas vakaras (rodos sausio 10 d.) su vaidinimu ir dainomis vien tik rusų kalba. Mat mokiniai neturėjo drąsos išpildyti formalistikų, kurių reikalavo seminarijos administracija ir kurių reikalauja prievartiniai įsakymai (cenzūruoti veikalių ir tt.) ir tuo išsididėjo nuo vaidinimo lietuvių kalba. Labai gaila! Vienok ar sunkiau, ar lengviau, bet išgautas teises reikia išnaudoti kuo plačiausiai. Neišnaudojimas savo teisių parodo mažą apsvietimą ir susipratimą. Reikia patiens mokiniams apie tarptautines ir nepasikankinti vien "kajonių" mokslu. Didelį skaudą, kad laikurie mokiniai aiškiova, brangų laiką lošdami kortas, o dar blogiau girtuokliaudami. Laikas nęsti viską į šalį, padubinti savyje "žmogų", ir inties tikro, rimto apsilaidimo. V-lis.

(L. U.).

IS KROSNO.

Kalvarijos pav., Suvalkų gub. Gruodžio 19 d. atsidangino čia iš Marijampolės žandarų viršininkas ir tyrinėjo visus "Sviesos" narius. Klausinėjo kas pažįsta Grinius, kur, kas gavo knygas, kas užmanė įkurti vietinį "Sviesos" skyrių, ir ar girdėjo kun. Slavėno (vietinio klebono) pamokslus apie "Sviesą". Buvo atsisakyta, kad Grinius žino tik kaip daktarą ir "Sviesos" valdybos nariu, kad visas knygas pirkto pas karabelninkus (skapierninkus). Žandarai tokiu ataskymu nepasikinko ir, prirodinėdami kun. Slavėno žodžius, reikalavo "platinę" žinių, priešingai gi grįžti nuo kalėjimo, išreikšimui ir tt. Vienas labai įdomu: nors nei viršininkas, nei žandarai nei at vieno kun. Slavėno mokslo ne buvo, bet pasirodė, kad jie juos labai gerai žino. Iš kur jie juos gerai žino? Dzukelis.

(L. U.).

IS GRISKABUDŽIO.

Naumesčio pav. Dar spalio 15 d. 1908 m. griskabudiečiai nutarė valdžiaus sueigose įsteigti Griskabudėje 8 jomarkus ir turgaus dienas pėtyčiomis ir uždaryti nedėdieniais, šventadieniais ir valdžiaus sueigų dienomis visas smukles ir aludes. Buvo išrinkta ir įgaliojimai pasirūpinimui, kad greičiau būtų įvesta jomarkai. Viršui minėtieji nutarimai buvo trumpai surašyti: "norime, kad toms ir toms dienoms būtų įvesta jomarkai, tampat būtų mintojau laikų būtų uždarytos visos smuklės ir aludės". Smuklės ir aludės dar ir dabar tebėra šventadieniais atdaros, o kas link jomarkų įvedimo, tai įgaliojimo Griskabudžio kaimo Antanas Svėdas, sausio 15 d. valdžiaus sueigoje paaiškino, kad jomarkai išstikrų busių užtvirtinti. Tą darbą sutrukdysiu tikrai aiškas apie tai nutarimo surašymo stoka. Pavieto ir gubernijos raštinėse paaiškino, kad valdžiai, darant nutarimus (prašant ko nors valdžios) būtinai reikalinga esą paaiškinti nutarime, dėl ko ir reikalaujama. Visi formalistikai dēlei jomarkų įvedimo jau esą užbaigti ir tik, laukiamas esą gubernatoriaus užtvirtinimo. Dēlei smuklių ir aludžių uždarymo šventadieniais reikią dar, kad sueiga savo nutarimu paaiškintų, kodėl to reikalaujama.

Sueiga po to visų savo įgaliojimo paaiškinimų padarė paaiškinimą (geriau sakant tik priėmė vienbalsiai A. Svėdo išdirtįjį nutarimą), kodėl reikalauja smuklių ir aludžių uždarymo, kad ir įrašė nutarimų knygono. Paskiau sueiga išrinko taip vadinamą "Griskabudžio valdžiaus blaivybės komitetą", ir kurį išrinkta: Rygskij Jonas Motuza, Griskabudžio Antanas Svėdas, Didvyžių Mateušas Kuras ir Obromzių Jonas Kudirka. Tasai komitetas darbuosis vietiniams viršaičių pirmininkaujant. Komiteto nariai turės teisę savarankiškai darbuotis girtuokliavimui naikinti ir, reikalui esant, dėti kreip ties į valdžią.

Nutarta taip-pat prašyti valdžios: 1) įvykdyti spalio 15 d. nutarimą, 2) 15 d. nutarimą įvykdyti.

valdžiaus sueigos nutarimą, t. y. nedėdieniais ir šventadieniais laikyti visą dieną uždarytas aludes ir smukles, o valdžijai sueigų dienomis — ligi jų pabaigos, t. y. ligi surašymo padarytojo nutarimo. 2) Žmonės, laikančius šitą nutarimą, bausi: pirmą sykį 10 rublių, antrą sykį 20 rublių, o trečią sykį išvėyti iš valdžiaus ribų. 3) Surinktuosius iš tų pa-baudų pinigų įvesti valdžiaus iz-dan ir sumaudoti juos tikrai vietinės mokyklos naudai. 4) Neiš-duoti patentų svaigiančiųjų gė-rimų pardavinėjimo įstaigoms at-verti valdžiaus ribose, kol neju-duos išrinkto blaivybės komiteto leidimo. 5) Įsakyti monopoli-alaus degtinės pardavinėtojų, kad jis slaptai pardavinėjantiems deg-tinėm žmonėms ir jų šeimynų na-miams neparduotų daugiau, kaip po 1 bonką paprastojo stiprumo deg-tinės per dieną. Tų įtariamųjų slaptaime šinkavime žmonių sąrašą juos monopolio degtinės parduvi-nėtojų valdžiaus išrinktasai blaivy-bės komitetas.

Be to dar nutarta prašyti valdžios, kad ateityje miškų valdyba nedarytų parduvimui paramybę brangėsių kaip po 300 rub. ir kad kaip dabar parduoda pavieni sienmedžiai triobų pastatymui, taip-pat būtų parduojama ir med-žiai kurti (malkoms).

Valdžiaus raštinėn valstiečiams pasikaityti nutarta išrašyti "Vil-niaus Žinios" ir "Saltinis".

Virsaitis ir raštininkas prašė pa-didinti jiems algas, bet tasai jų prašymas liko atmetamas.

Kokios bus to nutarimo pasek-mės — pažiūrėsime.

Bluviškių Antanas.
(V. 2.)

LIETUVIŲ SUSIVIENYJIMAS "RUTA".

Draugijų ir draugijėlių Vilniuje netruksta. Sausio 11 d. gimė dar vienas svarbus lietuviams kultu-ros žydinys, tai lietuvių susivie-nyjimas "Ruta". Jau nuo 1905 m. kito tarp vilniečių sumanymas kūrto savo klibą, kur žmonės vi-šokių pažiūrų ir luomų galėtų rinkties bendram apsilaidimui, bendram pasilinksminimui, bend-ram nevienos svarbaus reikalo aptarimui. Tačiau įvykinti tą su-manymą pasisekė vos dabar ir tai ačiū rūpesčiui trijų vyrų: Dr. Domaševičiaus, agronomo J. Ma-silio ir juristo M. Slezevičiaus, sustačiusių įstatymų sumanymą ir išgavusių valdžios leidimą.

I pirmą "Rutos" įsteigiamąjį su-sirinkimą suejo virš 60 žmonių, ku-rie visi įsirašė į narius ir tuo ta-ku "Rutos" nariais-įsteigėjais. Gra-žioje salėje prie Jurgio prospekt-o (Nr. 22) galima buvo pasidžiaugti žiūrint į lietuvių būrelį, suside-rintį daugiausiai iš darbininkų ir amatininkų, ir visų viena mintimi užimtų, kaip pradėti ir prisidėti prie labiau sumaningo gyvenimo. Mažas būrelis inteligentų visokio pažiūrų irgi maišėsi tarp kitų svečių, gyvai visuose sumanymuose dalyvaudamais. Į valdžią liko išrinkti šie žmonės: 1) Domaševičius, 2) Slazevičius, 3) Basanavičius, 4) Valteris, 5) Bruozis, 6) Sapkauskaitė, 7) Masiulis, 8) Ma-linauskis, 9) Cepukaitis, 10) Vo-pelenė, 11) Juodvalkis, 12) Slo-gienė. Į kandidatus liko išrinkti: 1) Lauminauskis, 2) Dargužis, 3) Mačys, 4) Rinkunas.

Žiūrint į tokią puiką pradžią, negalima nelinkėti tam lietuvių susivienijimui geriausios kloties... Tik žinant visokius mūsų miesto gyventojų santikius... mintis kas-kodėl nurimti negali. Kyla ypatingas atmintyje atsitikimas kas-zin-kur ir kas-zin-kuomet girdėtas... Daug kaimynų-ponų negalėjo su-savimi jokiū būdu sankaikoje gy-venti. Vis kas-zin-kas atsitikdavo, dėl ko vienas kaimynas ant kito turėjo supykti: Sutarė pagaliau iš-kelti didelę puotą su šokiais susi-taikinimui, tik pasižadėjo vieną iš savo tarpo neileisti, nes jį visi žinai esantį visų vaidu priežasti-mi. Atėjus pokylio dienai ir vi-siems svečiams besirenkant, niekas nepastebėjo, kaip tas nekvietasis ir nepagaidautas draug su kitais į salę įsmuko. Pastebėjus jį san-taikos mylėtojai tuojau pasirūpino, kad tvarkos ardytojas iš susirinkimo išvėyti. Tačiau šokiais prasidėjęs, prisijei prie kitoms svečiams salę aplėisti. Pasirodė, jog anaisi ne-kvietasis visur asloje pribarsė čiamerio ir dulkėms pakilus nie-kas negalėjo nuo čiamerio ir ko-sėjimo susilaikyti...

Tarp vilniečių toks kosėjimas ir čiamėjimas jau metų metais tveria

ir gresia į kronišką ligą pavirsti, kaip jis čia gaisina nevien-larbą, kiek jau padarytojo išai-kina... tą papasakos kuomet-nor-kronikos čiaudžiusių ir kosėju-sių aiškins... nes patis čiaudan-tieje tuo tarpu nesirūpina nei savo ligos priežasties apgalvoti... nes reikia pripažinti jiems tą ir neduo-da padaryti praeiktasis čiameris... Tačiau matant dabar lietu-vių susivienijimo "Rutos" tokią puiką pradžią, kiekvienas geros va-lios žmogus iš širdies turi linkėti, kad ta "Ruta" kuopikuoliais želtų ir lapuotų, ir kad išaugtų į tokią didelę, didelę "Susivienijimo" slu-otą, kuri įstengtų vienu patraukimu išsluotį tą vilniečių grįčioje dabar taip gausiai, pribarsytą. Čiamerį. Nes tik čiamerį išslaus vis gali-ma visokiems darbams ir sumany-mams tikrai kilti ir plėtoties, o ne vien dejuoti ir kaltinti "sunkius laikus".

Todėl visi išvien auklėkim "Rutą" ir neduokim nei vėjams, nei šalčiams naikinti... Užvis la-biau dabokim, kad neišlinktų ir į "Rutos" grįčią tas nekvietasis, vi-sur čiamerį barstantis svetys.

(V. 2.)

IS VARSAVOS.

Pastaruoju laiku lenkų visuo-menė (Lenkijoje) ėmė rūpintis mūsų su lenkais santikių klai-mu plačiau, nekaip tai buvo prieš porą metų; pastebimas noras iš-gilinti, pažinti tą klausimą iš pa-sąjonių, išgirsti ir susipažinti su jauniaja Lietuva, jos norais, sie-kiais ir tikslais, surasti, jai galima priemonės numalšinti sukilusius tarp dviejų "senų bičiulių" vai-dams...

Pradžią padarė draugija "Pols-kie-stowarzyszenie przyjaściół po-koju", kuri įtaisė keletą pasikalbė-jimų su lietuviu, pasinėmė keletą žmonių pasiteirauti apie dalykų žmojų vietose — į Vilnių. Per tuos pasikalbėjimus Varsavos lie-tuvių atstovai nurodė eilę reika-lavimų, be kurių išpildymo sunku būtų lietuviams susitaikyti su len-kais.

Reikalavimai tie maž-daug buvo išreikšti šitai:

1. Abiem šalim, lietuviams ir lenkams, bendruose santikiuose vi-suomet reikia švesti praieites san-doros atminimas, ryšas ant ly-gumo ir brolystės pagrindu.

2. Etnografiškosios Lietuvos ri-bose lenkai, išsikalbėdami sau tei-sių lygumą, pripažįsta vien lie-tuvių esant autontonais (iš senų-senovės tenai gyvenančiais).

3. Lenkai pilnai pripažįsta lietu-viams teises savarankišką kultu-risko ir politiško plėtojimos ir su-lyg savo išgailejimo privalo pala-kyti lietuvių veikimą toje linkmėje.

Kur tasai lietuvių veikimas susi-durtų su ligiolininku lenkėstis stoviu Lietuvoje, lenkai privalo pri-sitaikyti prie teisingų lietuvių rei-kalavimų.

4. Lietuviai iš savo pūsės priva-lo palaikyti, sulys išgailejimo, pa-matuotus kultūriškus ir politiškus lenkų siekimus.

5. Visokie vaidai ir nesutikimai, kokie galėtų pasirodyti, privalo bu-ti išsiaiškinti teisybės pamatais, per bealiskius teisejū, visikią atme-tus prievartą.

6. Kurstymas nacionalinės ne-gyptantys, ypatingai žmonių, už-mamčių įtekmingas vietas, privalo būti pripažintas prasikaltimu prieš savo šalį ir prieš žmoniją.

Tie lietuvių reikalavimai, nuro-dyti paminėtosios draugijos val-dybai, sukėlė įvairias kalbas; kai-kurie priėmė juos labai su užuoja-uti ir karščiui juos stoji, kiti gi tvirtino, jog lenkų visuomenė ne-sutiksianti jų priimti. Ypatingai antrasai reikalavimas — pripažinti etnografiškosios Lietuvos ribose autontonas tikrai lietuviu — bu-rimo lenkams nepatiks: lenkai ne-turėjo išsivadėti savo teisių ant Vilniaus, ir tt. Nurodyta buvo jiems, jog ir pačiame Vilniuje di-džiama gyventojų visai nėra len-kiška, o apie kitas vietas jau nei kalbėti nėra ko. Be to, dalyva-vusieji pasikalbėjimuose lietuviai skelbė, jog tie reikalavimai esą tik lenkų, atskirųjų žmonių nuomonė, ir kad būtų geistina sužinoti tiesiok su Lietuvos visuomenės atstovais, sukvietusi koki susivaziavimą...

Tuo ir užsibaigė tuo tarpu pasi-kalbėjimai. Vėliau (sausio 5 d.) draugija "Zjednoczenie postępowe" įtaisė susirinkimą "Dyskusija litewska", pasikvietus taip-pat keliolika lietu-vių. Vienas tos draugijos narys, p. Zubovičius (Lietuvos lenkas), trumpai apinasakė, pasiremda-

mas Romero "Litwa", apie lietu-vių judėjimą, pastatė apkalbėjimui tokiuos punktus:

1. Lietuva yra atskira šalis, ne Lenkijos pakraštys.

2. Lietuva tai šalis su gyventojais, maištais.

3. Apsigyvenusieji Lietuvoje len-kai ne atėjiai, bet sulenkinti vie-tiniai gyventojai.

4. Lenkai turi geisti kaimyniško susigijimo, o ne lenkinimo gy-ventojų lietuvių ar baltarusių, o dažniau gyventojų nesuprantančių dar savo tautystės.

5. Lietuvių judėjimas yra 'de-centralizacijos pakraipos.

Is to užsimezgė didžiulė idomos kalbos. Dalyvavusiųjų pažvalgos pasirodė labai įvairios, bet visi iš-reiškė užuojautą mūsų atgimimo judėjimui.

Kaip tasai klausimas pradeda užimti lenkų visuomenę, rodo ge-riaičiai tai, jogei visų dienraščių atstovai pasiskubino atvykti susi-rinkimui ir ant rytojaus padavė savo organuose vis užjaudamus atsilepimus apie pajudintąjį klausi-mą, pažadėdami plačiai jį išgil-vinti.

Sausio 7 d. pasirodė keliuose laikraščiuose lietuvių protestas, iš rusų dienraščių "Riec" No. 313. "Gazeta Nowa" ir "Przegląd Poranny" išsiuntė tam tyčia kores-pondentą į Vilnių arčiau ištirti vi-so dalyko, dėl kurio pasirodė lie-tuvių protestas.

Matyt, jog mūsų santykių su lenkais klausimas taip karštai ir aštriai svarstomas spaudoje už-geriai, pasirodžius kun. Bylos pro-testui prieš spėta tuomet paskyri-mi į Seinus vyskupo lenko, vėl kyla į viršų. Lenkų visuomenė, bent spaudoje, prasidėjo, kaip iš-sireiškė vienas rašytojas, "lietuviš-ko dienos" (litewski dnie).

Siandien dalykų stovis yra jau šiek-tiek kitoks, nekaip užpėnai. Lietuviai turi užpakalį eilę gražių ir rimtų darbų. Treti me-tai kaip dirba su jo vaisiais — augandis raštija ir laikraštija, ei-lė įvairių kultūros įstaigų — tai mūsų naujieji aktyvai.

Lenkų gi visuomenė tais metais pergyveno taip-pat nemažą. Ne-moniškas įvokičių pasikėsinimas ant tėvų žemės, skaudus smūgiai, kurie nukrito ant lenkų Rusijoje, — iškalstė nemažą svajonių, su-siaurino daugelio "tautiškos apeti-tus"; santikiai su rusiniais Galici-joje privertė daugelį atsipeikėti iš tautiško ataklumo, nurodydami, kur jis gali nuvesti; Dumos "Len-ky Rato" politika atšaldė daugelio užuojautą; endekų programai, su-mazino jų įtekumą, o galop — pa-gamino net tos partijos suskilni-mą... Tai vis žadina lenkų vi-suomenę naujų kelių įkykotes.

Ir todėl valanda mūsų santi-kiams su jais svarstyti, regis, yra patogesnė, nekaip seniau buvo.

Tuo tarpu gi reikty kuo-plačiausiai naudotis spaudos žodžiu. Lenkų visuomenė mūsų kalbos ne-supranta, mūsų laikraštijos balsas retai ja tepasiekia, — derėtų kart-kartėmis plačiau atsiliepti per "Lit-wą", arba per Varsavos laikraš-čius: "Kurjer Polski", "Gazeta Nowa", "Prawda", "Dzien"; jie žada noriai duoti vietos rimtiems lietuvių balsams.

Taip-pat gal reikty dažniau naudotis ir rusų spauda: pasiro-dė ten balsai yra didžiai atjaučia-mi lenkų visuomenės. V. K.
(V-tis).

IS PETERBURGO.

Nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 1 dienos praėjusio 1908 metų visoje Rusijoje parduota buvo iš-viso 77 milijonai, 655 tūkstančiai ir 191 kibiras degtinės, už kurią gauta 635 milijonai 734 tūkstanci-ai ir 539 rubliai. Nors ir daug degtinės išgerta, vistiek matosi, kad žmonės pradeda susilaikyti nuo gė-rimo, kadangi per tą patį laiką 1907 metais išgerta buvo 970 tūkstanci-ai ir 862 kibirais daugiau, ir išrinkta buvo 12 milijonais 783 tūkstanci-ai 334 rubliais daugiau negu pernai.

(L. U.).

IS ODESOS.

Odesos lietuvių draugija "Ruta" tuoj po įsikurimo gan stipriai gy-vavo, bet, laikui bėgant, buvo bepradėdanti irti. Nors lietuvių Odesoje yra gan nemažai, bet visi jie gyvena kiekvienas sau, todėl ir "Ruta" buvo nusilpnėjusi. Ke-letas veiklesniųjų lietuvių, norin-čių, kad "Ruta" tasai vienintelis lietuvių Odesoje susivienijimo centras, nežutų, pradėjo rūpintis kaip nors ją atgaivinti.

Odesoje yra ir latvių draugija

"Rutos" nariai nutarė todėl susi-vienyti su latvių draugija ir iš-vien darbuotis abiejų tautų labui. Tų dviejų draugijų susivienijimas jau įvyko. "Rutos" ir latvių drau-gijos valdybos, po susivienijimo, nutarė bendrai sutikti naujuosius metus, nutarimas įvykdyta; nau-jieji metai, sutikta bendrai prie-vieno stalo. Sakyta karštos pra-kalbos, padainuota tautiniai lietu-vių ir latvių hymnai, raginta dar-buoties...

(V. 2.)

IS TILŽES.

Vasario 4 d. pasimirė Tilžėje 57 metų amžiaus žinomas vi-siems lietuviams spautstėvės sa-vininkas ir knygų leidėjas Maude-rodė. Jis pasimirė apgaili ne-vien jo darbųpinkai, kurių užuoja-utą jis savo meilumu užsipelė, bet ir lietuvių jį su dėkingumu at-simėpa. Nabašnikas, budamas laisvamanu, neatstūmė nuo savęs nei prašciausio "žemaičio", kaip tai darydavo kai-kurie spautu-vininkai. Nevien Didžiosios Lie-tuvos lietuviams išleidinėjo lie-tuviškus raštus, bet ir Prūsų lie-tuviams įsteigė jis "Naują Lietu-višką Ceitungą", kuri, rods dēl gesefto išleidžiama, tačiau ne kar- tą drąsiai lietuvių teises apgynė. Spautstėvės savininku liko nabaš-ninko vienatinis sunus, kurs be abejonės taip jau lietuvių prieteliu-likes, nes ir jo motina buvo lietuvė.

(V-tis).

IS GUMBINĖS.

Gumbinės amatų mokykla nuta-rė vasario mėnesį už geriausius lietuvių moterų išdirbinius mokėti premijas. Tam tikslui prašoma išdirbinių atsiųsti.

Taippat yra nutarusi Roesselio politechniškioji draugija kovo 4 d. įtaisyti lietuvių išdirbinių parodą. Bus taip-jau referatas skaito-mas apie Lietuvą ir lietuvius. Prie tos progos bus tenai lietu-viški išdirbiniai parduodami. Tos draugijos pirmininku yra Roesselio gimnazijos direktorius, D-ras Smeier.

(V-tis).

PRAEITIEJIE METAI PRU-SU LIETUVOJE.

Kas tikėjos, jog tautiškas ju-dėjimas tarp Prūsų lietuvių žy-mian pradės augti, tas apsiriko. Kas laukė, bene tik Prūsų lietuvių tautiškas atbudimas nors praie-taisiais metais tikrą pradžią pada-rys, tasai to nesulaukė. Ir pra-eitiejie metai Prūsų lietuvių gyve-nime jokių žymių nepalikė, iš ku-rių būtų matyti, kad pradeda augti tautiškas susipratimas. Kaip ligi šiol, taip ir šiais metais, viešpa-tavo čia germanizmo dvasia; gal skirtingai tik tame, kad skaičius jo "garbintojų" iš taip vadinamų lie-tuvių priaugo, pasididino. Prūsų lietuvių jau iš seniau pasižymėjo ir šiandien dar tebežymi tuo, jog garbina vokiečių valdžią ir jos kaizerį labiau, nekaip patį vokie-čiai. Ant kiekvieno žingsnio vi-same jų gyvenime kaip tik kur keli žmonės susirinks, tai jau ir kalbasi apie kaizerį ir jo šeimyną.

Dirstelėjus į praeitųjų metų po-litiškąjį veikimą, tai aiškiai ma-tome, jog viskas čia senu keliu. Lietuvių politiškos partijos progra-ma pasiliko senoviška, norint savo laikui ir nutarta buvo ją geresne pakeisti. Darbartinioji lietuvių partija skiriasi nuo vokiečių tiktai vienu dalyku, tai yra, jog save va-dinas lietuviška konservatyvška. Rods yra paminėta, jog vaikų mo-kymas turi būti prigimta kalba, bet tai tikrai ant popierio; šiaip vi-sa kaip vokiečių konservatyvų par-tijos programose. Dar ligiol lie-tuvių išrinktieji atstovai nėra aiš-čiai pabrėžę savo programos.

Dabartinis lietuvių išrinktas at-stovas kunigas Dr. Gaigalaitis lai-kė daug svarbesniu dalyku parenti medžiagiškai kaszin-kokių vokiečių moterų draugiją "Frauenwerb", nekaip sąžiniškai ginti lietuvių tei-ses. Jis nevien agitavo tarp Pru-sų lietuvių, bet kreipėsi, kiek skai-tytojams žinoma, ir į Didž. Lietu-vos tautiečius, kad siųstų savo iš-dirbinius jam, o jis tad perduos minėtajai draugijai, kuri padar-gė geseftą savo parodoje.

Kunigas Dr. Gaigalaitis laikė pranešimus Vokietijos mieste Goe-ttingene vokiečiams; argi negeriau būtų buvę tą darbą pašventus lie-tuviams, kurie daug menkiaus tei-zio apie Lietuvą ir jos praeitį, ne-kaip vokiečiai...

Kad kunigas Gaigalaitis kaipo valdininkas negali priderančiai už-tarti lietuvių, tai jis žino, turi ži-

noti. Tačiau jis, nebodamas to, žadasi ginti lietuvių teises, kas nie-tuomet išpildyt jam nepasiseks, ka-typo-jau žinoti turėtų; tokio vei-kimo kitaip negalima pavadinti, kaip suvadžiojimu. Lietuviai turi teisę iš jo reikalauti, kad jis nors tiek atviras būtų, ir prisipažintų: "Žmonės, kol aš esu valdininkas, nerinkkite manęs, nes negaliu jusu teisiu apginti!" To nieko, arba panašaus nuo jo dar negirdėjome; jis atpėnė skelbia per laikraščius, jog lietuviams daug-gero padaręs, — žodžiu sakant, jis esąs tas tin-kamas vyras, kursai pakelsis į garbę lietuviu. Tokį veikimą ji-sai užvardija politiška kova...

Pašaliets, paskaitės "Naują Lie-tuvišką Ceitungą", kuri yra orga-nu to politiško "judėjimo", pama-nys, kad čionai ištikro verda kova, bet kaip veik mažumą apsilvalgs, tai tasyk ir supras, jog tai tiktai tušti žodžiai.

Minėtasis laikraštis nepadės jo-kio straipsnio, kursai bėd mažumą paaiškintų politišku teisiu suprat-i-mu, arba pastatytų kokius reika-lavimus; juo menkiaus atlieka tai kiti laikraščiai, kurie stačiai eina prieš tautiškumą.

Dabar dar keli žodžiai apie drau-gijai ir šiaip atskirųjų žmonių veikimą. Praeitaisiais metais Tilžės "Birutės" draugija stengėsi viso-mis įiegomis platinti savo keliu tautiškajį susipratimą; norint tas darbas gana menkas, bet pažymė-jimo vis dėlto vertas. "Birutė" su-taisė tris lietuviškus vakarus ir vieną susirinkimą, kuriame buvo aiškinama naudingumas priginto-šios kalbos, be to, buvo nurody-tas lietuvių literatūros kilimas.

Toliau vertas paminėti p. Paukštelio įtaisytas "Keltantjas knygy-na", kursai praieitaisiais metais buvo žymiai padidintas ir savo kelionę tarp tautiečių gana gerai pavarė. Be abejonės, šitasai dar-bas neliks be vaisių. Labai gei-džiama būtų, kad prie šito kultu-ros darbo kuo-daugiausiai prisidė-tų žmonių ir iš Didžiosios Lietu-vos. Kurmis.

(V-tis).

IS MOKSLEIVIŲ GYVENIMO SVEICARIJOJE.

Friburgo universitetui studentai lietuviai, pajutę reiklą kokio-nors tvirtesnio ryšio, kuris juos arčiau vienyty ir padėtų geriau prisir-tingti prie ateisiančio Lietuvoje darbo, gegužės 7 dieną, 1899 me-tais, sudarė lietuvių-studentų drau-giją — "Rutą", primdamai jai jau tada gyvuojančios Zueriche lie-tuvių draugijos įstatus.

Naujai įsikursi draugija pasi-statė sau tikslu rengties sujungto-mis įiegomis prie ateinančio darbo Lietuvoje, bažnyčios ir tėvynės la-bui. Pažymėtis tikslas ir šiandien tebėra tas pats. Pirmutinė mis savo gyvenimo dienomis "Ru-ta" turėja išviso septynis narius, kurių skaičius ir vėliau nekiek te-pasididino. Dabartės draugijoje yra devyni nariai; — tiek ir yra čion šio tarpu gyvenančių lietu-vių, išskiriant vieną mergaitę, ku-r pri draugijos neprisidėjusi.

Draugija turi gana didelę, kas-met vis augantį lietuvišką knygyn-čią — daugiausiai lietuviški vei-kaiai. Yra taip-pat daug knygų ir svetimomis kalbomis, kurios iš kurio-nors atžvilgio paliečia Lie-tuvą. Knygyno draugijos įstatais gali naudotis netik nariai, bet ir pašaliečiai žmonės. Draugija par-sisigūdina visus Lietuvos lietuvių laikraščius; tatau nariams labai pa-deda sekti Lietuvos kultūros bėgi.

Kas dvi savaiti čionai draugijos susirinkimai. Pažymėti reikia plačiai vedamo-jai "Rutos" kronika ir protokolų knygos. Pirmąją rupinasi draugi-š knyglininkas, kurio priedermė yra sekti visą visų lietuvių gyve-nimą ir svarbiausius apsirėkimus, draugijai pripažinus, įtraukti į kro-niką. Knyglininko globoje yra taip-pat "Rutos" archyvas; čia ei-na visokie dokumentai, paliečią lietuvių gyvenimą.

Protokolų knyga veda draugijos raštavedis; čia įrašomi gana pla-čiai visi draugijos susirinkimai. "Rutos" santikiai su kitų Svei-carijos universitetų lietuviu stu-dentais laikui bėgant mainydavosi.

1906 metais "Rutoje" buvo ki-riš sumanymas padaryti visų Svei-carijos lietuvių susivaziavimą ar-tūvams, kurie daug menkiaus tei-zio apie Lietuvą ir jos praeitį, ne-kaip vokiečiai...

Kad kunigas Gaigalaitis kaipo valdininkas negali priderančiai už-tarti lietuvių, tai jis žino, turi ži-

Kitų universitetų lietuviu stu-dentai "Rutos" sumanyta priėmė; buvo jau net išrinkti ir delegatai, tik nelaimė — susivaziavimas dē-lei kai-kurių klūčių neįvyko.

Kitus Sveicarijos lietuviu stu-dentus riša "Sandora".

Yra tap-pat lietuvių kuopelė Ingenbohlio mergaičių mokykloje. Ten yra puikiai iš kiekvieno žvilgio vedama vidurinė mergai-čių mokykla, kuri turi kelis sky-rius: pedagogijos, komercijos, na-mų laikymo (Haushaltung), mu-zikos, vokiečių, prancūzų, italų, anglų kalbų, ir kitokių mokslų.

Pirmutinės lietuviu: Kazimie-ra ir Magdalena Kampūtes atvyko čia 1903 m. spalio 23 dieną. Ke-ti parodė joms kun. Miškukas, ku-ris norėjo priimti kandidačių su-nantytajai Amerikos vaikams mo-kyti lietuvių merginų kongregaci-jai.

Pirmūnių lietuvių pavyzdys patraukė čia ir daugiau norinčių mokyties. Štai jų skaičius šian-dien pasididino iki devynių, iš kurių viena įstojo į tenai esantį vienuolyną.

Gaila labai, kad nėra kam juo

LAISKAS IS LIETUVOS.

Trumpai gavai Tamsta atsakymą per laikraštį. Ačiu jums visi sakom už priėjimą ir "Lietuvos Ukininko" platinimą. Pas mus Ukininko teigė ne kaip stovi dalykai. Viespatanija valdžios saulė, kiekvienas maziusias cinuvininkas varo savo politiką, o tikrai pasakius žiuri kaip pašinaudoti iš žmonių. Kadangi galima ir kalėjimą įkisti vienu apskundimu ant vejo paremtu, tai niekas nėra tikras savo likimo. Dabar iš visų kampan išlindom musikieji blogo noro žmonės, kurie sykiu su policija kankina žmones ir juos demoralizuoja. Taip sunku gyventi! Žmogus žmogui pavirto budeliu, nėra kam įkvėpti žmonėms drąsą, o pirmo visko viltį į geresnę ateitį. Dabar reikia kantrybės, reikia tiems, kurie pasilikio arčiau ir tvirtai spiesti, pradėti vėl iš pamatų darba. Gaila tik, kad tu darbininkų teip mažai liko ir kas kart mažiau lieka. Pas mus Lietuvoje dabar, galima pasakyti, visos organizacijos ypač politiskiosios, ku būvo susitvėrę 1903 m. beveik išnyko. Toks pats likimas pasiekė V. Sajungą, kur ne kur ji laikosi, bet silpnai, kas ne tūpi ar ne pabėgo, griebėsi kultūros darbo. Suvalkičioje įėjo į "Sviesą", idant plačiau veikti ir turėti priedėgę. Dabar vėl viskas suardyta. Kauno rėdyboje žmonės stengėsi grupuoti aplink ukiu ratelius. (Žinoma ne visur, ne ten kur kunigai ar dvarininkai netaikė pačią tuos ratelius savo globon) ir iš dalies i Ausros skyrių. Dabar pas mus partijos apmirusios, L.S.D.P. labai silpnai, sodzinje beveik niekur neturi savo žmonių, pasilikio dar miestuose ir tai labai, labai sumenkėjusios organizacijos. Prieš vieną priešą, klierikalus, visi einame ir varome vieną darbą. Taigi tarp partijų revoliucijos jokios nėra, nes ir partijų nėra, tik atskiri žmonės, kurie ant galo suprato, kad reikia iš vien eiti prieš bendrą priešiną. Nors, jei su laiku pradės eiti stiprin, tas pats atsikartos, — viena kita norės suėsti. Ką daryti, mes dar nepribrendome. Amerikose turbut tas pats atsikartoja, kas pas mus buvo anais metais. Tamsia minia trumparegių politikai mano, sufantazavus, pavesti kur norės, o patys neapsižiūrės kur atsiders ir nezinos kaip ir kokiu būdu ji suturėti nuo darbu, kurie visai garbės nedaro, ypač pirmiejiems.

IS AMERIKOS.

APSIVEDĘ SU MOTINA IR SU DUKTERE.

St. Joseph, Mo. Gyvenantis čia murininkas William Smith apsiavedė su motina ir su duktere ir visi trys drauge gyvena. Dukrė žinojo, kad Smith yra vyrujos motinos, bet ji smtkio teipgi už jo tekėti.

RENGIA NAUJĄ MIESTĄ.

Superior, Wis. Netoli nuo čia United States Steel Co. rengia naują miestą. Ji pirkio 1600 akrų žemės, ant kurios bus parengtas miestas. Jis bus prie St. Louis River.

ISBADEJE VAIKAI.

New York. Susirinkime daktarų New York Academy of Medicine, daktaras pamestų vaikų naujį Mathias Nicoll skaitė pranešimą, jog daugelis New Yorko vaikų teip suvarge, kad visai netinka mokyklų lankymui. Jis pasakojo apie vieną 9 metų italijonuką, kuris sveria tik 35 svarus. Jis beveik badu marinuamas, o turi atlikti sunkius namų darbus.

ŽUDYS ŽMONES.

Cleveland, O. Nusibkratutino čia Lamprecht & Co. bankas. Skolų yra \$1250000. Turtai banko daig mažesni; todėl sudėjusiems banke pinigų atseis ne mažai žydi.

SVEICARŲ KOLONIJA.

Denold, Wis. Turtinji sveicarai šitose aplinkinėse pirkio 10000 akrų žemės ir ant jos parengta bus sveicarų kolonija. Kiekvienas kolonistas gaus po 80 akrų žemės. Kolonistai parengs čia pienininkystės ūkį, užsiims išdirbimu sūrių.

PRASALINO NUO TARNYSTOS.

Hutchinson, Kas. Už ėmimą kysių nuo visokių prastos garbės sveigos vietų, likosi nuo tarnystos prasalinti: čiankštis miesto majoras ir policijos perdėtinis.

TĖVŲ PRIEVARTOS AUKA.

Duquesne, Pa. Rusyje tėvų namų rado su perpiauta gerkle gražiausia čia maskalkaitė, Smila Majesterovič. 9 val. turėjo but jos vestuvės, bet mergina jų nelaukė. Yra tai auksa prievartos. Tėvai mat ją priverė tekėti už nekenčiamo vyro. Prievarta niekur gerų vaisių neisduoda.

GERAS ATLYGINIMAS.

Decatur, Wis. Čiankštis teismas perkartinėjo skundą moties Duprest, kuri nuo moties Basler Siley reikalavo atlyginimo už panaikinimą prilkunkmo jos vyro. Teismas pripažino jai 30000 dol. Apkskutoji yra tai vuošvė skundėjos.

INDIJŲ VARGAS.

Helena, Mont. Čiankštis teismas atėjo indijonų Chippewa giminės vadovas ir skundėsi ant vargo, koki indijonai kencia; jeigu greitai nesulauks pagalbos, didesnis dalis indijonų išmirs nuo bado ir šalčio. Jiems priguli žemė, bet valdžios jos jiems neduoda.

GINČAI DEL MUITŲ.

Los Angeles, Cal. Čiankštis gėrymų importeriai pakėlė protestą prieš valdžių uždėtus muitus ant japoniskio gėrymų saki vadinamo. Importeriai sako, jog saki turi but skaitoma alumi ir už atgabentą iš Japonijos reikia mokėti maito tik 20c. už galioną. Muitininkai gi. maitą skaito kaip nuo vyro ir reikalauja 50c. nuo galiono. Susitaikyti ne lengva, nes dėl to skirtumo reikia ar vienai, ar kitai pusei išsivadėti kelių milijonų doliarų į metus. Todėl ir sunku nuspręsti, kas ištiko yra saki; alus, ar vynas? Yra tai svaiginantis gėrymas iš ryžių padirbtas.

DARBO AUKA.

Loraine, O. Itaisose American Shipbuilding Co. nugriuvo pastovai ir tulas darbininkų skaitlius nupulė žemyn. Tris darbininkai užsimušė, o penki kiti pavojingai apsikūlė.

DARBININKŲ NELAIMĖ.

Zeigler, Ill. Leifero anglių kasyklose, kur neseniai atsiklio didelė eksplozija, dabar vėl atsiklio mažai, bet ir ji teip išgaidino dirbančius darbininkus, kad jie leidosi prie išėjimo. Du darbininkai įbėgo pilną vandens duobę ir prigirė.

UŽGRIUVO KETURIAS YPATAS.

Pottsville, Pa. Netoli St. Nicolas Washery, Philadelphia and Reading Coal Co., kasant darbininkams apacio pasidariusius kasyklų išmetų kalvas, visa kalva nuslinko ir užbėrė keturis vyrus. Atkasė juos rods neužligio, bet jau negyvas.

SNIEGO DARGANOS.

Pereitos sanvaitės antradienio naktį Dakotose, Wisconsin, Arkansas, Nebraska, net Colorado, siautė smarkios labai sniego darganos. Kaip kur užsigo gelžkelio traukinius ir jie turėjo sustoti. Nebraska termometras rodė 20° žemiau zero.

BAZNYCIA TAI PARDAVINĖ.

Philadelphia, Pa. Pastorius Harris pastatė čia bažnyčią, kuri ištikro išrado kaipio tokia ir pastorius atleka savo vėlių ganymo pareigas, bet bažnyčioj yra tikra departamentališka pardavinė, nes joje yra net kelios pardavinės. Nebereikalo todėl prancūziškas raštininkas Charles jau seniai išreikšė nuomonę, kad bažnyčia pavirs tikra pardavine; tokia ji ir dabar jau yra, tik savo reikalus veda dar ne atvirai.

GAISRAI.

Daytona, Fla. Netoli nuo čia, miestelyj Sea Breeze, sudegė Clarendon hotelis. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant 25000 dol. Gaisras užgimė naktį, kada visi svečiai miegojo, bet jiems pasisekė išsigelbėti, tik daugumo daiktai sudegė.

VINCENNES, IND.

Sudegė čia Eunuvo kornų maltinai ir su viršum 100000 bušelių kornų. Nuostolis skaito ant 150000 dol.

ROCHESTER, N. Y.

Netoli nuo čia, kaime Hertell, ant Benson farmos naktį užgimė gaisras, kuris išnaikino farmerio namus. Sudegė ir dvi jau suaugusios farmerio dukterys, o jų motina apdeginė mirtinai.

Buffalo, N. Y. Siautė čia gaisras, kuris išnaikino namų bloką tarp Michigan, Scott ir West Market str. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant 300000 dol.

Summer, Wis. Viduryj šito miestelio 11 d. vasario siautė gaisras, kuris pridribo nuostolių ant 200000 dol.

Chico, Tex. Sudegė čia namai pastoriaus W. J. Gregory. Ugnyje pražuvo ir patsai pastorius. Ugnis užgimė nuo padeginio.

NELAIMES ANT GELŽKELIO.

Memphis, Ten. Netoli Coldwater, Wis. išsoko Chicago Central gelžkelio traukinys iš vėžių ir susidaužė. Prie to viena ypata likosi užmūsta, o apie 20 tapo sunkiai apkultų. Traukinys tyčia iš vėžių išvestas niekšų plėšikų.

Omaha, Nebr. Netoli nuo čia išsoko iš vėžių pasazierimis Missouri Pacific gelžkelio traukis. Prie to viena ypata likosi užmūsta, o aštuonios tapo sunkiai sužeistos.

EXPLOZIJOS.

Wheeling, W. Va. Gaylor kasyklose explodavo bakutė parako. Eksplozijos keturi darbininkai likosi užmūsti.

VĖTROS.

Cleveland, O. 14 d. vasario ypac vakarinėse ir pietinėse valstijose siautė smarkios vėtros ir sniego darganos. Telefonų, telegrafų ir elektrinių gelžkelių vielos likosi nutrauktos. Mieste West Point, Miss. dvi ypatos tapo užmūstos, o septynios sunkiai apkultos.

IS DARBO LAUKO.

Roslyn, Wash. Darbai eina čia blogai: kasyklose dirba tik 3-4 dienų sanvaitė. Čiankštis kasyklose likosi elektrikos užmūstas lietuvius Liudvikas Viencus. Palaidijome jį 20 sausio. Jis buvo 27 metų. Paėjo iš Kauno gub. Sialiuų pav., Nunupio sodžiaus. Dom. Savickas, Box 59, Roslyn, Wash.

Chicago, Ill. Viena iš Chicago galvių skerdyklų padarė kontraktą su Anglijos kariuomenės užveizda, sulgy kurio ji apsiima pristatyti mėšą Anglijos kariuomenei.

New York. 65 skrybių dirbtuvės, kuriose dirbo iki 25000 prigulinių į unią darbininkų, pradėjo dabar dirbti su ne priguliniiais į unią. Mat organizuotieji darbininkai sustreikavo.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

MOKSLO SALININKŲ ATIDAI.

Labai gaila, kad šitas reikalas nebuvo ankščiau apreiškstas vietiniams lietuviams. Nors suvelninus, ir žinoma nepilnas surašas išguldinėjim, vienok, ką žemiau paduodu, tas vertas yra vardo "dvasiškos puotos" tiems, kurie perma no anglišką kalbą.

Chicago miesto universiteto Biologiska draugovė parengia visą eilę viešų moksliskų išguldinėjimų..... apvaskšiojant šimtmetines sukurkutes gimimo dienos garsaus moklinčiaus Darwin'o.

Nuo pradžios šio (vasario) bus daug išguldinėjimų įvykių, bet bus dar dešimtis labai svarbių guldinimų:

Vasario 17 d.: "Keitimasi ir Iginimas" (Variation and Heredity), prof. W. L. Tower;

Vasario 18 d.: "Išaiškinimas Itekms Aplinkybių" (Interpretation of Environment), prof. H. C. Cowles;

Politisks Moksas, prof. C. E. Merriam;

Vasario 25 d.: "Evolucija žmogaus fiziska ir socialiska" (Human evolution - Physical and Social), Dr. George A. Dorsey;

Kovo 3 d.: "Darvinizmo Itekme ant Psychologijos", prof. J. R. Angell;

Kov 4 d.: "Teorija asmeniško auklėjimo" (The Theory of Individual Development), prof. F. R. Lillie;

Kovo 10 d.: "Išiplėtojimas Tikėjimo", prof. Shailer Mathews;

Kovo 11 d.: "Darvinizmas bei mēginimo budai Botanikoje (Darwinism and Experimental Methods in Botany), prof. D. T. MacDougal;

Kovo 17 d.: "Išsivystymas kalbos, bei tardymas kalbos" (Evolution in Language and in Study of Language), prof. C. D. Buck;

Kovo 18 d.: "Pasirinkimas, Keitimasi ir Priderantis atsigimimas" (Selection, Mutation and Orthogenesis), prof. C. O. Whitman.

Vieta, kur augščiau minėti išguldinėjimai bus yra:

Kent Theatre, 4 valanda po pietų, Ellis Avenue, tarpe 57 ir 58 ul. Chicago University Grounds. Pietinėje dalyje miesto.

Antanas Rutkauskas M. D.

IS KENOSHA, WIS.

7 d. vasario, Schlitz haleje, 58 kuopa L. S. S. A. parengė viešą susirinkimą. Kalbėjo drg. P. Puskunigis apie socializmo platformą ir apie moterų teises. Nors retai darome susirinkimus, bet į paskutinį susirinkimą mažai kas atsilankė; atėjo vos apie 50 ypātų, moteris ne atėjo nei viena. Literatūros parduota už 75c. Aukų surinkta \$1.30. Viena ypata įstojo į kuopą.

Vakare 58 kuopa parengė susirinkimą Racine, Wis. Kalbėjo drg. P. Puskunigis apie vargingą gyvenimą darbininkų ir turtų išdalinimą ir apie moterų teises. Žmonių buvo vos apie 40 ypātų, moterų nei vienos. Literatūros parduota už 60c. Aukų surinkta \$1. Viena ypata įstojo į kuopą. Kalbėtojai užmokėta \$2.48. Kazimieras Brazevičius deklamavo eiles "Daugiaus Sviesos".

IS BROOKLYNO, N. Y.

Mūsų mieste yra J. Paurėno gynyimo komitetas, kuriame dalyvauja penkiolika draugų. 18 dienų vasario komitetas parengė prakalbą surinkimui aukų reikalingų vėdimui bylos su Maskolijos valdžia. P. Giraitis savo kalboj norėjo daug išaiškų, bet jam nenusisekė. Pradėjo nuo Amerikos skurdus darbininkų gyvenimo, pabaigė rugone ant mūsų moterų tamsumo. J. A. Stankus nedaug pasakė trumpai perbėgo J. Paurėno gyvenimą ir priminė jog reikia aukų, po kiek kas gali, gynyimui Paurėno. Aukų surinkta \$11.70. Lietuvių choras (da vardo neturi), vedamas p. P. Bunkaiciu, padainavo dvi daini: "Lietuva tėvynė mūsų", ir "Marselietė". N. Alenikūš kalbėjo rusiškai. Jis nupiešė visas šunys Maskolijos valdžios. Priminę, jog net gana augsti valdžios tarnai dalyvau užmūšime Plevės ir kitų. Ragino lietuvius susitverti skryių Randoniojo Kryžiaus, kuris kas metai išsiunčia Maskolijon po 2-3 tukstančius doliarų paselpai kaliniams. A. Dembskis kalbėjo lenkiškai. Jis aiškino, jog viešuosie darbuose nereikia skirstyt darbininkų spēkas, kad lietuviai, su lenkais susivienija, daugiau svarbių darbų gali nuveikti.

IS SO. BROOKLYNO, N. Y.

Čia gyvena tulas lietuvius skaitolius. 1 dieną vasario likosi čia uždėta pašelpinė draugovė vardu "D. L. K. Mindaugio". Laikė ligos į sanariams mokės po \$6.00 sanvaitę, o posmertines \$200. Kviečiame visus žiankščius lietuvius prie jos prisirašyti ir visiems drauge darbuotiesi mūsų tautos labui. Prie jos prisirašė jau 20 sanarių. Komitetas išrinktas 15 sekancų ypātų: prezidentas — J. Bindokas, sekretorius — J. Larkis, kasierius — A. Malauckas, J. A. S.

IS PITTSBURGO, PA.

Tulas p. Praeivis, N. 6 "Lietuvos" patalpoje nuo pūšs sieksio straipsnį apie Pittsburgho lietuvius, kurių rado net 10000, ir išvedė, buk nieko tautiško pitsburgiečiai ne nuveikė. Ne užtarsi Pittsburgho lietuvius, bet ngriui atkreipti vien atyda "Lietuvos" skaitytojų, kad ne patikėtų akiai p. Praeivui. Praeivis kalba buk Pittsburgho lietuviai paskendę girtuoklystėje ir nieko ne dirba visuomenės labui. Kokių veiklų p. P. nuo Pittsburghiečių norėtų? Ar kad Pittsburghiečiai imtų rietis per laikraščius, kaip kių miestų apšvietunai daro? Ačiu Alahni Pittsburghiečiai neturi tokių papročių, nes tušti tautizimai po laikraščius naudos visuomenės ne atneša, reikia pasirodyti darbu; o kad Pittsburghiečiai ne snaudžia, tai matosi iš S. L. A. atsakitos; kur p. Praeivis

ras, kad Pittsburghiečiai dirba, nes turi apie 6 kuopas S. L. A. Toliau p. Praeivis sako: buvo čion L. S. S. A. kuopa, kuri, turbūt, žlugusi. Lai nesirupina p. P. tos kuopos likimu, kuopa dar tebėra ir auga, Tėvynės Myletojų kuopa teipgi auga; apart bažnytiniių — yra dvi tautiškos draugystės — D. L. K. Gedimino draugystė ir Laisvės draugystė; kaslink L. M. draugystės tai p. P. ir per toli nuvažiavo, nes aš manau, kaszin ar bėrasi Suv. Valstijose lietuvius kitą draugystę, kuri rupintusi daugiau apšvietimui lietuvii. Ne gaila, kad minėta draugystė knygyną turi, kuriame randasi knygų beveik už \$1000, draugystė premuruoja laikraščius kiekvienam savo nariui. P. Pr. girdėta apie Budavojimo bendrovę, kuri buk kunigo rankose. Gal p. Praeivis dazinojo apie tai iš melagiu būro? Ta bendrovė ne buvo kunigo rankose ir negali buti; kasierium Vaisnora kaip buvo ir dabar yra. Kun. Sutkaitis buvo bendrovės sekretoriu, bet dabar juom nėra, jeigu bendrovė išrinko Grajauską, bei vargonininką pirmininku, tai tas ne reiskia, kad bendrovė kunigo rankose. Bendrovė yra po charterio ir po valdžios priežiūra. Budavojimo bendrovii komisijos. Tas ženklina, kad ji ne gali but nei kunigo, nei keno kito rankose. Butų geriau, kad p. Praeivis kitu kartu melų ne rašintų, bet užjėję į tokį miestą, kur, kaip jis sako, tamsybė, apsilėidimas, su žlugimas viespatauja, kad pamokyti žmones kaip atsikratyti nuo tokių negeistinių apsiereiskimų, o ne rašyti melus ir klaidyti skaitytojus; melas prastas ginklas ir patarėlė sako: su melu ne toli keliausi.

J. G. Miliauckas.

IS TAMAQUA, PA.

Lietuvių čia yra 30 šeimynų, tiek bus ir pavienių. Visi pasikendė tamsybė ir permirkę girtuoklystėje. Laikraščii išskyrus porą ypātų, niekas neskaio tik kuriekur galima pamatyti "Saulę" ir "Zvaigždę" apie kitus laikraščius ir užsiminti negalima, nes kiti, ant jų nuomonės, bedieviski, kokius skaityti kunigai užgynė. Skaitydami laikraščius, matome, kad kitur lietuviai organizuojasi, tveriasi visokios draugovės, pas mus yra priešingai. Teisybė, praetuosie metuose šita epidemija ne aplenkė ir mūsų miestelio: susitvėrė kuopos: L. S. S., S. L. A. ir S. L. R. K. bet dabar beveik visos pajiro: sanariai L. S. S. ir S. L. A. priversti aplinkybių išvaidinjo kieniu žodžiu užsilaiko su šaltur, o nauji nesirašo, tiesindamiesi, jog ir taip gerai gyventi. Bandyta rengti prakalbas, bet tai buvo bergėdžias darbas, raginimai buvo balsu šaukandiu tirosos.

Per naujus metus L. S. S. 103 kuopa parengė prakalbas. Žmonių prisirinko apie 50-60. Atvažiavo ir keli anglijonai socialistai pažiūrėti, kaip lietuviai užsilaiko susirinkimuose ir kaip organizuojasi. Ir mūsų lietuviai pasirodė labai puikiai, ypač jauni vyrai: dar kol nebuvo merginų, tai dar šiaip taip, ir tai keli, gerokai įkaušę, nerimastavo; bet atėjus kelioms merginoms, tuoti visi jauni vyrai puolė prie merginų ir pradėjo graibyti krutines. Paskui, visi sukibę į kruvą, išmarmėjo laukan.

Sausio 10 dieną nuėjo į kapus mūsų L. D. K. Gedimino Uk. Klubi. Verk ant jo kapo nėra užkė, nes nepaliko nieko tokio ypate. Susitvėrė du metai atgal, veikė labai daug, ką rodo tuosios alaus bakos.

Darbai čia eina labai silpnai. Kasyklos dirba 4 dienas sanvaitę. Tegul čia niekas nevaižuoja darbo įjėskodamas.

St. Miliauckas.

LIETUVISKAS DRAUGOVES AMERIKOJE.

7 d. vasario buvo nepaprastas susirinkimas trujų Baltimorės draugovių: šv. Kazimiero, šv. Izido-girius ir šv. Jurgio. Susirinkę sanariai, apsvarstę, pripažino butinai reikalingu susiristi visoms lietuviškoms draugovėms Amerikoje į vieną centrą, kad teisingiau galitum savo sanarius išvaidiusius į kitus miestus prižiūrėti; jie dar kartais neteisėgiai pašelpa darbu kokiio daktaro paliudijimą, jog serga. Draugovė jo kitam mieste negal atkankyt, tik pasitiktai siunčia sanariui pašelpą.

Jau tikrai nekarta buvo apsirovimai ant narių, su paspartu išvaidiusių į kitą miestą. Susi-

risus draugystėms į vieną centrą, sanarys, išvaidiuodamas į kitą miestą, neatbutinai turėtų pasiduoti ano miesto draugovių globai, kuriuos atsitikus ligai, pasirupintų juom kaip savo draugu ir pranešų to ligonio draugovei su savo daktaro paliudijimu, kad teisingai tas sanarys reikalatija pašelpo, kad jis serga. Tąsyk nebūtų tokių apgavimų kaip dabar bu-

va.

Minėtos draugovės visos trys turi savo centrą ir meldžia kitų miestų draugoves atsiskauti. Jei jau kur kitur yra panašus centras, tai teiksias atsiskauti šiuo antrašu:

J. Letuvninkas,

26 S. Green st.,

Baltimore, Md.

ATEITIES TIKĖJIMAS.

Vienas iš prelegentų "Ausros" draugystės pajudino tikėjimiską klausimą, skaitydantas prelekciją sulgy tēmos — "Ateities Tikėjimas".

Prakalboje prelegentas prisipažino, kad esąs Rymo-katalikiško tikėjimo, ir nori tame tikėjime ir tumirti. Toliaus aiškino, kad skaitydantis atsikartos tankiai žodžiai laisvė ir teisybė, kas reiskia laisvės minties ir dvasios, ir tikrą, aiškią teisybę, be jokių nudavimų. Prelekcijoj jis nurodė keturis pamatus ateities tikėjimo, kuriais busi:

laisvė, teisybė, apšvieta ir drąsa. Visi tie keturi kampiniai akmenys pamatų ateities tikėjimo yra, be abejonės, labai geri ir tvirti, ypač, kad prelegentas paaiškino, jog apšvieta ateities tikėjime pakels moteriškę ant augštesnio laipsnio, ir sutvarkys šeimyniską gyvenimą, kuris, be abejonės, yra pamatu tvarkos draugijoj. Bet idomu, kad skaitytojas prelekcijos, kuris drąsa daro vienu iš kampinii akmenų ateities tikėjimo, nepasieglė pagal savo teoriją, nes kritikuodamas senus tikėjimus pats apsisaugojo nuo kritikos, uždraudamas klausytojams uždavinėti klausimus ir kritikuoti jo išvaidijimus, kas rodė, jog skaitytojas jautėsi per silpnu apginti savo išvaidijimus, ir kad pats neturėjo tos drąsos, kuri, sulgy jo išvaidijimų, turi but pamatu tikėjimo.

Skelbėjas Ateities tikėjimo, peldamas senus tikėjimus ir Christų, sakė, buk seni tikėjimai paremti ant stebuklų ir dogmų, bijosi mokslo ir neatsako reikalams žmonijos — kuk Christus, skelbdamas savo mokslo laikuose didžiausios baudžios ir pažeminimo moterų, nei vienu žodžiu ne užstojo už baur, džiauninkus ir nė vienu žodžiu nesistengė pakelti moterį ir šeimyniską gyvenimą, kuris yra pamatu laimingo sutvarkymo draugijos. Skaitytojas matyt ne visai susipažinęs su įstatais senų tikėjimų ir su Christaus mokslų, nes kitaip tokių niekų ne skelbtų.

Tegul prelegentas paima Bibliją ir perskaityt pamokslą Christaus ant kalno, užrašytą pas Mateušą, arba jo atsakymus farizejams ir seduceams, kaip ir kitus pamoklinius, o pamatys, kad Christus peikė skriaudimą žmonių, peikė hypokriziją, peikė nedorą pasielgimą su moterims, mokino gyventi dorai, platinti brolišką meilę, liepė įjėskoti teisybės. Dešimtis gi prisakymų Dievo nurodo teip aiškiai budą doraus gyvenimo, kad jeigu žmonės elgtusi sulgy tų prisakymų, tai ne reiktų nė advokatų, nė teisimų, nė ateities tikėjimo skelbėjų. Todėl reiktų kiekvienam norinčiam skelbti ateities tikėjimą susipažinti nuodugniai su įstatais ir mokslo senų tikėjimų, o tas apsaugotų skelbėjus naujų tikėjimų nuo baimės klausimų ir kritikos. Klausytojas.

POLEMIKA IR VAIDAI.

Kaip pasirodo, tai lietuviai polemikuoti visai nemoka. Jeigu vienas aprašo ką nors juoda, kitam pasirodo, kad tai balta, ir šis viejinto to, kad išrodinėti pirmo klaidingus nurodymus, vieton aiškiai išdėstyti, kad tenai ne juoda, bet balta pradeda rėkti ir šaukti, kad pats pirmas autorius juoda, užtektai jam visas juoda ir išrodo. Pirmasis autorius tankiausiai nepor nusileisti antram, ir pradeda tiktą pravardžiuoti. Ir vieton polemikos, gaunam tik barnius, lojones ir turim tik vaidus.

Polemika gal but karšta, aštri, bet ji visai nereikalauja ypateiškų prisavardžiaimų. Jeigu raste susiduria dvi priešingos pažiūros, tai valgiai, kuriuos patiekia pati, vi duri "pakilti polemika", kiekvienas turi išrodinėti savo teisingumą. Laikė polemikos gal paaiškinti ne vieną dar tamsi vietą, ne vienas skaitytojas gal geriau tuomet susipažinti su tuo klausimu. Užtai polemika yra naudinga ir butinai reikalinga. Bet polemizuokim rimtai ir į politikos, ekonomijos ir abelnai visus visuomenės ir kitus klausimus nekiskim ypateiškų dalykų.

Vienok pas lietuvius tokios polemikos dar nebuvo: Pas lietuvius kiekviena polemika vaidais pasi-

baigia. Už tai daug yra tokių kuri mano, buk polemika ir vaidai tai synonimai, tai tas pats. Kam jau įkirejo vaidai, tas visoms keturioms stumia nuo savęs ir polemiką kaip kokią baisią smėklą!

Polemikos bijotis nėra ko. Kitos tautos net turi tam tikrus polemikos laikraščius. Nesibijokim ir mes. Bet stumkim nuo savęs nereikalingus barnius, nes apie tai skaitytojams skatyti jau nusibodo. O reikia pripažinti, kad Amerikos laikraštija labai mėgsta ypateiškumus. Tankiai visus skiltis užkims tos vien ypateiškumais. Tas dvasiško peno skaitytojams neduoda. Ne prošli pridurti, kad ir Lietuvos laikraštija nuo to nevisai liuos. Reikia gydytis, — tuomet tik ir mūsų rašliava, siek tiek pakils, išbris iš purvyno, į kurį nuklimpo.

Z. Aleksa.

METELINGA.

Nr. 4 "Lietuvos" radau straipsnį: Kas tai yra metelinga? Senesniai, kurie tą metelingą nesiojo ant savo kaklo, teip apie ją pasakoja: Metelinga buvusi lentutė apvali, su skytle į priėjimui šniurelio, tiek silpnas šeimyniską gyvenimą, kuris, be abejonės, yra pamatu tvarkos draugijoj. Bet idomu, kad skaitytojas prelekcijos, kuris drąsa daro vienu iš kampinii akmenų ateities tikėjimo, nepasieglė pagal savo teoriją, nes kritikuodamas senus tikėjimus pats apsisaugojo nuo kritikos, uždraudamas klausytojams uždavinėti klausimus ir kritikuoti jo išvaidijimus, kas rodė,

patenkinta ir visuomet dirba. Išėiga to yra tas, kad ji besipykina, užbaigia savo sveikatą ir nervus. Ar idomu, kad pas ją nėra smagumo? Nežiūrėti į josios gerą priežiūrą namų, jos seimyna nėra laiminga, nes visi bijo jos madaus budo. Kliautis su ja yra, kad ji nemato dalykų priderančio sviesoje. Ji be sužinės ramumą proto ir augštesnės ypatybės namų pašvencia tobulam išlaikiniui jį išvydžiu.

Trečia sesuo, lyg trečioji sesuo senovės pasakose, yra idealiskiausia. Josios seimynininkškos ypatybės susideda tik iš geriausių. Ji myli svarumą visuomet, bet ji žino, kad vienam neaprepiant visko, turi būti apileista. Todėl ji tankiai priverčia save apiešti tą, kas sulyg jos nuomone yra mažiausiai svarbiu ir ji žino teipgi, kad tobulą tvarką nevisuomet reiskia svarumą. Kartais moters, užlaiko viską išlaikini, neje tvarkoje, bet užpakalyje jų žibantių pilkytų ir krany gludo nematomi nevalyvmui, purvai ir kiti neminejami daiktai. Kadangi šita trečioji seimyninikė visuomet užlaiko savo namus tvarkoje, tai ji nepyksta ir nesikarskioja, jei ratas nesuka kaip reikia, bet greičiau nuleidžia juokais, žinodama, kad šitie nesmagumai namų yra nieku sulyginus su tikromis gyvenimo tragedijomis.

PATARIMAI VIREJAI.

Keptos bulvės. Kiekvienas trupins keptų bulvių skorbulo gali būti sunaudotas kuno. Bulvėse yra 21,5 vandeninių angliadurių (arba skorbolinių) kalių šilumos vienoje uncijoje, 0,6 proteino (augalinio baltymo), 2,3 riebumų. Duona ruktina kraują; bulvės surina jį, o suramas kraujo yra būtinas gyvasčiai. Ant 100 nuosimčių druskų bulvėse yra 53 nuos. potašo (šarmo), 5 nuosimtis fosforo. Patašas yra reikalingas užlaikymui surumo kraujo ir kuno sunkų. Fosforas yra reikalingas nervų ir kaulų audiniams. Vidutiniškai žmogui keptos bulvės suvarškiamos į dvi valandas, kuomet virtoms ima 3-5 valandos suvarškinti.

Džioviniai. Džioviniai turi 125 kalių vienoje uncijoje (86 ka liorai vandeninių angliadurių, 27,5 riebumų, 12 proteino), suvarškiamai į vieną trečdalį laiko reikalaujamo duonai suvarškinti ir su toli mažesniu atsimetimu.

Suraiyk duoną ar ragaišį į riekelę po pusę colio storio. Sudėk jas ant lėkštos keptamos skardinės, įdėk į vidutinai karštą krosnį (apie 300° F.) ir laikyk kol gerai išdžiū perdėm. Gerai yra palikus krosnies duris atdaras. Jei džioviniai per greitai apgruza nuo viršaus, tai jie netuo pasidaro kiaušidė. Kaip apdžius, uždaryk duris ir padidink karštį, kad kiekviena riekelė pagruzdėtų ir išdžiūt perdėm. Siteip apdžiovinia duona skardinėje dėžėje, sausoji, šviesio vietoj išlaikys mėnesį.

Kepti bananai. Kadangi bananas kuone visas yra skorbulo: 28 kaliorai vienoje uncijoje; 25,7 skorbulo arba vandeninių angliadurių, tikta su 1,5 proteino ir 1,6 riebumų, tai keptas paverčia nesuvarškina, žalią skorbulo į suvarškina cukrų.

Išrink geriausius bananus ir nulupk. Sudėk čielus į sviestnotą keptamą indą, pabarstytą duonos trupiniais. Pabarstyk druska ir cukrumi bananus ir kepk vidutinai karštame krosnyje dešimt minučių.

Trys vidutinio didumo bananai lyginasi sulyg maitingumo vertės svaru duonos, o vienam svare bananų yra daugiau peno kaip svare geriausios jautienos.

Spragintų ryžių. Nes 80 nuosimčių jų yra skorbulo. Spraginti ryžiai greičiau ir geriau yra suvarškiamai negu baltieji.

Papild poelę ryžių ant lėkštos keptamos skardinės ir įdėk į vidutinai karštą krosnį paspraginti. Spraginant tolydžio reikia pamaisyti, idant nepridegtų ir gautų vienodą parvą. Kiekvienas grūdėlis, užtektinai apspragintas turi būti gelsvai pilkas, kuone toks, kaip išnokę kvietys. Suotine teip, kaip paprastus ryžius, vartojant tik du puodelius vandens ant kiekvieno puodelio spragintų ryžių ir nemirkinant prieš šutinimą.

Spraginti ryžiai suvarškina su viena valanda. Ryžiai yra kasdienini valgiu vienos trečios dalies visos žmonių. Iš druskų esamų juose yra

52 nuosimčiai fosforo, o fosforas yra reikalingas smegenims ir nervų audiniams. Ryžiai skaitomi vienu pačių geriausių smegenims maistu.

Virk avizamilčius beuginiame virtuve. Avizamilčiai turi 69 nuosimčių skorbulo. Ilgas virinimas gelbsti netik sukurinti skorbulo, bet ir suminkština celuoatą apvalkalą grudo branduolio.

Verdant vakariene užvirink kvortą vandens viduriniame indavirgubo puode, įbarstyk į jį vieną puodelį rupių avizamilčių ir virk smarkiai, maišant, kol nusisės: paskui įdėk į išlaikinį puodą, kuriame vanduo turi virti. Uzdengk dvigubą puodą gerai ir įstatyk į beugnį virtuvę. Avizamilčiai bus gerai išvirę per naktį duoti tytymtų pusei.

Liebig sako, kad avizamilčiuose yra 60 nuosimčių fosforo daugiau, kaip jautienų; tas padaro juos geriausiu maistu smegenims.

Kaštonai. Visi kiti riešutai turi aliejų, o mažai skorbulo, kaštonai gi beveik neturi aliejaus ir susideda daugiausia iš skorbulo — 86 kaliorai skorbulo (arba vandeninių angliadurių) kiekvienoje uncijoje keptų kaštonų, o uncijoje yra viso 17,2 kalių.

Supilk kaštonus su lukštais ant skylėtos skardynės ir kepk gana karštame krosnyje dešimt minučių arba kol bus minkšti. Išgilvdenk ir duok skobnin. Galima teipgi spraginti ant šviesios šūplės ant žerpliančių žarijų.

Mažas Feljetonas.

Kas tat yra daila? Daila yra pats gyvenimas, gyvenimas visuose savo apreiškimuose — ir puičiausiose ir bauriausiose apreiškimuose. Daila — gyvenimas. Tik tas rašytojas, tas dailininkas, tas muzikas sutveria didelius veikalus, kuris neįieško dailos padangės, mistiizme, svajonėse, bet kuris vaikstinėja po mūsų nuodemingą žemę ir žiuri į jos gyvenimą. Tokie tvartiniai gali pasiekti technika, stilius bet dvasia jų niekuomet nepasens, kaip nesena ir pats gyvenimas.

Prieš A. Wiertz'o (gim. 1806 m., mirė 1865 m.) paveikslus gali stovėti kiauaras dienas ir neatsot žiūrėti į juos. Kodėl? Todėl, kad matai prieš save gyvenimą, verti vėmę už kito gyvenimo lapus ir skaitai, kas ant jų yra parašyta. Šit jo "La Revolte des enfers contre le ciel (Pragaro maistas prieš dangų)". Kiek čia fantazijos, kokia stebėtina paveikslų kompozicija, o vienok kiek daug jame gyvenimo! Įniršęs pragaras sviedžia į dangų akmenimis: šitau, nors tu esi Devas, nors tu esi didis, bet aš tavęs nebijau, nedėbu prieš tave! Kokios gilios mintys!

Šit "La Leseuse des romans (Romany skaitytoja)". Jąuna moterė, visa nuoga, jos kūnas neapsakomai gražus, guli lovoje ir skaito romanus. Visa ji dega, visa pavirtusi į geismus. Ji skaito romanus, o žiūrėtojas skaitai jos sieloje paslėptus lapus: ji įviris save iki augščiausio laipsnio ir paskui, rasi, pirmajam sutiktamjam puls į glėbį, atiduos jam savo gražų kūną!

Pas Wiertz'ą yra labai daug nuogų moterų ir visos jos gražios, ut pasaky deivės, o vėinog tie nuog kūmai nesukelia nešvarių nuocių, nekursto bėgti ir prostitučių namus; Wiertz į tuos gražius kūnus įdėjo sielą, įdėjo gyvenimą ir žiūrėdamas į juos imi nejuoėmis apsisototi ant didelių ir prakeiktų klausimų.

Šit "Une scene de l'enfer (Pragar scena)". Napoleonas stovi, susinėręs, ant krutinės rankas, apie jį visą šliauzo liepsnos liežuviai. Aplinkui minia — moters: mergina su vainiku ant galvos visa suiverkusi, kita mergina, visa išbalusi, nebėgali venkti, ji arti pamisimo, kitos moters jau išję iš proto, dantimis griežia, kiša genijališkam vadui — žmogūdzdžiui taurę, iš kurios teka per kraustus kraujas kiša nukopotas rankas, kol jas, keikia, rodo kumščius, bado jį praitais — visur viena beprotėybė! Čia ir fantazija ir realizmas arba, trumpai sakant — realizmas fantazijoje. Ir kol jįspudį daro tas paveikslas — jis daugiau duoda negu šimtas storių tomų, prirašytų apie karų baisenybes!

Mūsų dailininkai: M. Čiurlianis ir P. Rymša, — jie geriausios jėgos mūsų dailoje, — Čiurlianis rijo, — iš druskų esamų juose yra

kai, jo simboluose yra sutalpingos giliausios mintys, šit kodėl žiūrėjai prieš Čiurliano paveikslus išsėčia rankas, juose daug kas nesuprantamo, kaip ir pačiame gyvenime.

Rymša eina kitokiais keliais — jis gryniasias realistas. Nežinia iš kur mūsų visi kritikai pas Rymšą surado simbolizmą; nemačiau antrosios dailos parodos — gal čia ir apsiėisėk artisto simbolizmas, bet pirmoje parodoje Rymšos darbuose nebuvo galima surasti simbolizmo ir už skatiką. Neįjaugi galima priskaityti "Lietuvos Mokyklą" prie simbolizmo? Motina sėdi prie ratelio ir mokina vaiką skaityti. Kur čia simbolizmas? Jei tokį daiktą paversti į simbolą, — tuomet ir visas mūsų gyvenimas vieni simbolai. Nemačiau polemizuoti su mūsų kritikai. Rymša, kaip tikras dailininkas, ne užsiganėdina vien gražiomis formomis, jis žiuri į gyvenimą, jautriai klausio jo balsų ir šit jo darbuose spindi gyvenimas ir gyvybė.

Tų dailininkų darbais mes gėrimės, negalime nuo jų atsitraukti, — kodėl? Todėl, kad jie mus traukia prie savęs turiniu. Vienos gražios formos, linijos, dažai — netveria veikalą, tai tik kūnas be sielos!

Tas pats ir literaturoje: rašytojas įvairiais dažais, įvairiais veiksmais gali rasyti veikalą — niekas rašytojų negali pakisti kokio nors šablono, niekas negali sakyti jam — rasyk taip ar taip. Bet veikalas bus tik tuomet didis, kuomet jame refleksuos pats gyvenimas, kuomet jam bus įkvėpti siela. Juo autorius mokės giliau pažiūrėti į gyvenimą, juo veikalas bus objektiškiau parašytas — juo jame bus daugiau dailos.

Imkime Satrijos Raganos "Viktutę. Mūsų progresistai sako — jis vertas tiek, kiek supuvęs agurkas. Žiūrėnt į Viktutę iškišus galvą iš kokios nors partvyškos bačkos — kitaip rasi ir negalima pasakyti, į veikalą reikia žiūrėti ne per partvyšką aprūkusį monoklį, bet objektyviai. Ar Viktutė yra gyvas tipas, gyvenimo tipas? Ar to mergaitės ir kitų asmenų tipai yra objektyviai nupiešti, žinoma, kiek tat galima? Jei ant jų klausimų atsakysime — taip, Viktutė gyvenimo tipas, Viktutė objektyviskas tipas, tuomet jau negalima sakyti, kad tas veikalas būtų vertas tiek, kiek supuvęs agurkas. Antro nepasakė, kad Viktutė yra jos idealas, bet iš visko matyti, kur Satrijos Raganos simpatijos linksta — Viktutė jos idealas. Čia jau kitas dalykas, — mes Viktutę galime laikyti savo idealu ar nelaikyti, nuo to veikalas vertybės nenustos.

Kuniga sako, kad Viktutė mūsų literaturoje sėdevas. Na, sėdevas ne sėdevas, bet Viktutė gali būti duota gerbiama vieta šalyms Biliuno veikalų. Labai gaila, kad Satrijos Ragana tik tą vieną veikalą ir teparšė, kiti jos darbai per daug jau persudyti tendencija — klerikaliska ar patrijotiska!

Iki 1905 m. socialdemokratų apie Gorkį visai nekalbėjo. Įbet šit Gorkį, prisigėręs revoliucijos niksos dvasios, emė rasyti apie socialdemokratų, šie skolingi nepasilikio — išskėlė Gorkį ir padangės, net Plechanov tarė apie jį žodį, surado, kad rašytojo talentas tik dabar teisingas vėžes surado. Paskutinis įjymiausias Gorkio veikalas "Mat (motina)". Čia kiekvienas socialdemokratas šviesnis už angelą. Iš kiekvieno eilutės žeri raudona propaganda ir agitacija, tartum Gorkį kalba kokiame nors mitinge. Kur niebus talentas, kur esdekai jam hymnų negiedos!

Šitie du pavidžiai mums parodo, kad literatūros negalima sprauti į partvyškus rėmus, kaip negalimas šprausti ir pačio gyvenimo.

Galų gale galima tik pasakyti, kad literatūra pilnai išskleis savo puikius žiedus tuomet, kuomet įviki socializmas. Tuomet nežis tie talentai, kurie dabar miršta gal neparšė nė vienos eilutės, tuomet neims plunksnos į rankas tas, kurie gali būti genijališku kurpiu, bet niekam netikusiu rašytoju, tuomet kiekvienas eis ten, kur vilioja pašaukimas. Tik laisva žmonių gali sutverti linosą, puikią dailą ir literatūrą!

Baigiu feljetonus apie literatūrą. Atsiprašu skaitytojus, kad jį taip ilgai varginau tais dalykais, bet apie mūsų literatūrą beveik nieko nėra kalbama, o juk laikas

butų pradėti ir ją rimčiau žiūrėti. Mažo feljetonai nėra nuodugni kritika, tai tik paviršutiniai eskizai, kuriuose yra mestos mintys be išplėtimo. Nė laikas, nė kitos aplinkybės, man dabar neleidžia rasyti pamatingą mūsų literatūros kritiką. K. Janonis.

IŠ VISUR.

9 d. vasario Paryžium atėjo telegramas, buk dalis prancūziškų kareivių, vedama pulkininko Gouraud, Adenar aplinkinėse, Morokko sultanaite, turėjo smarkų mųsį su maurais vedamais kunigo, Prancūzai užpuoliną atmušė, bet nužudė 12 kareivių užmuštų ir 19 pašautų. Maurai ant mūsų lauko paliko 54 užpuštus ir kelis šimtus pašautų. Nuotroty skirtumas mat labai didelis, kadangi mųsų ginklai seni. Bet matyt ir su senais visgi šito išmoko nuo prancūzų, nes susirėmimuose dabar prancūzų žuva jau daugiau negu seniau.

Ant rubežiaus Prancūzijos muitininkai sulaikė neva naudai nukentėjusių nuo žemės drebejimų italijonų pardavinėti gabenamą siličskų oranžių siuntinį. Pasirodė, kad vaisiai tie siunčiami ne iš Italijos, bet iš Ispanijos. Perpiovus vaisius, viduryj pasirodė netikri išpaniški pinigai, kokių jau spėta Prancūzijoje daug terp žmonių paleisti.

Pasirodė, kad rastas mieste Santiago, Chili respublikoj, po degėsių vokiškos ambasados namų, kūnas nebuvo kunu ambasados kanclerjo Beckerto, bet vieno ambasados tarno, o užmušęjo jo yra Beckert. Ambasados kasoj truksta, 10000 dol.

Belgijos pakrantėse šugriebė tuščią stiklinę, kurioje buvo raštas, jog 24 d. liepos 1902 m. prie Cape Horn, pietinėje Amerikoj pakskendo laivas Nener Mudge. Kol minėta stiklinė atplaukė nuo pietinės Amerikos ir Belgijos pakrantės, perėjo šėsi metai.

Persijoje, mieste Rešt, pasikėl gyventojai. Gubernatorius ir daugelis sacho urėdinių tujo užmuštų. Gubernatoriaus rumą ir kraštos triobą sudegino. Pardavinės visos uždarytos. Gubernatoriaus kareiviai pasislėpė pas maskoliskąjį konsulių.

Netoli St. Germain, Paryžiaus priemiesčio, rado negyvą garų prancūzišką raštininką Capulle Mendes. Mano, kad jis išpuolė iš traukinio ir užsimušė. Jis gimė 1841 metuose.

Peterburgo laikrašciai praneša, jog angliškioje kapitalistai šiaurinėj Sibierijoje pirkė didelius žemės plotus ir ant jų parengs augyklą žvėrių duodančių brangius kailius.

Kariškasis teismas Odesoj pasmerkė mirtim pulkininką štabo Nikitiną už revoliucijinę agitaciją tarp kareivių.

Pietinėje Amerikoj, mieste Santiago, Chili respublikoj, sudegė trioba Vokiškos ambasados. Po degėsių rado kuną ambasados kancleriaus Beckerto. Pasirodė, kad jis buvo nudurtas. Kasoj trukta 25000 pesos. Taigi aišku, kad gaisrą pagimdė padegėjai plėšikai. Vienas iš ambasados tarnų prapuolė.

Berlyne, ubienoj atsilankymo Anglijos karaliaus bedarbiai darbininkai ketė demonstracijas. Policija stengėsi demonstrosntus nuvyti bent nuo cecoriaus, rumo ir gatvių, kurioms turėjo važinoti Anglijos karlius; tas jai pasisekė. Susirėmimė su policija daug žmonių likosi sužeistų, nes policistai kapojo žmones nuogais kardais.

Mieste Odesoj kariškojo teismo pakorinų pasmerkts štabo pulkininkas Nikitin nepateko į buidelio rankas, nes jo kambarij kareivėme rado jį negyvą. Išsiskuko mat tokiu būdu nuo kilpos.

Meksike, Morelos valstijoj gyventojai pakėlė riaušes. Susirėmimuose daug žmonių likosi užmuštų, o dar daugiau sužeistų. Daug žmonių suaretauvo.

I miestą Galveston, Texase, atėjo žinia, jog jurių vilnys, ant valos. Portorico užliejo miesta Port Lunan. Čia prazuvo ir daug žmonių.

EMILE ZOLA RYMAS ROMANAS VERSTA IŠ FRANCUZŲ KALBOS (Tąsa).

— Kad tamsta žinotum, kaip sunku gauti tuos bilietus!... Atsimeni, aš tamstai pasakojau apie dvi francuzi, kurios neapsakomai nori pamatyti šventąjį tėvą. Aš per daug prisipyręs meldžiau išgauti audienciją, ir jos turi užsiganėdinti tokiąs bilietais. Popiežius truputį neprigali. Aš ką tik jį mačiau; jis išbalęs ir skundzias, kad persisaldė. Bet jis toks energiškas ir gyvena vien dvasiskais reikalais.

Ant jo lupų vėl pasirodė šypsas. — Tai puikus pavyzdys nekantriems, mano brangus... Aš sužinojau, kad monsinjoras Gamba-del-Coppo nieko negalėjo padaryti tamstai. Aš dar atkartosiu, kad tas ilgas laukimas — Dievo atsiųsta malonė. Nusiramink ir pertikrink save, kad viskas yra Viešpaties rankose.

Jis padavė jam savo minkštą gražią ranką, kietai paspaudė ranką Pierre'ui ir įsėdo į kariatą. Iškilinė buvo paskirta vidurdienyje ir Pierre atėjo apie vienuoliktą valandą. Cereemonija turėjo atsitikti didėleje ir gražioje Beatifikacijos salėje. Pierre su savo žaliu bilietu vos, vos galėjo prasigrusti į savo vietą, taip neišpasakytai buvo prisikimęs žmonių. Jau visa valanda grūdosi ten apie keturi tukstančiai žmonij, norinčių pamatyti popiežių.

Beatifikacijos salė savo brangiu pauksinimu, paveikslais labai nustebino Pierre'ą. Bet daugiausiai jį užėmė minia, — sujūdinta, užsidegusi, kokios jis niekuomet nebuvo matęs; jam rodėsi, kad jis girdi, kaip plaka jos širdis, o jos akys buvo išmeigtos į sostą. Ten buvo ir darbininkai, apsilvilkę išeginiais drabužiais, ir miestietės juoduose drabužuose, su išbliskusiais veidais nuo religijinio ekstazo, ir dideli ponai frakuose, užganėdinti, persiėmę jausmu, kad jie gelbsti bažnyčią ir paklydusią žmonią. Minia vis augo, jos akys vis labiau degė.

Staiga Pierre prie paties sosto pamatė monsinjorą Nani, kuris, jį ištole pažinęs, rankomis jam darė ženklus, kad jis prisitarti; ir kuomet jis jam taipgi ženklais atsakė, kad nori pasilikti savo vietoje, pralatas pasiuntė prie jo tarną, kad praskintų jam kelią.

Kodėl tamsta neužėmė savo vietos? — paklausė jis, kuomet tarnas atvedė jį. — Su savo bilietu tamsta turi teisę būti čia, kairėje sosto puseje.

Butų prisiėję patramdyti tiek žmonių ir to nenorėję daryti, — atsakė Pierre.

— O, ne, aš tyčiomis ir daviau tamstai tą vietą. Aš noriu, kad tamsta būtų pirmoje eilėje ir gerai matytum ceremonijos smulkmenas.

Pierre tik padėkavojo. Išmušė dvilika valanda. Per pirmas dvi sales tartum praužė banga. Bet tai buvo tik tarnaujantieji, darantieji kelią kortėziui. Staiga pirmosios salės gilumoje pasigirdo balsai, iš pradžių duslūs, paskui vis aiškesni ir garsesni. Tai buvo kortėzas. Išpradžios pasirodė šveicariškos gvardijos būrys, už jo tarnaujantieji raudonuose rubuose; paskui ejo rumų pralotai. Ant galo tarp dviejų eilių bajoriškos gvardijos vienas ir pamažu ejo šventas tėvas, laimindamas minias, kurios užsidegė šaukė ir apimtos begalinio ekstazo, puolė kniupsčios.

Pierre priklausė. Pasidarė didžiausia kapinių tyla. Leonas XIII atsisėdo ant savo sosto, apie kurį apstojo kardinalai ir svita. Ir paskui prasidėjo cereemonija pagal ankščiau išdirbtą programą. Iš pradžių kalbėjo vyskupas, kuris išreiškė viso pasaulio katalikų ištikimybę popiežiui; paskui baronas de-Furais, maldininkų vadas, perskaitė kalbą. Jis labai apgaillistavo, kad pasaulis vis labiau pradeda šalintis nuo švento sosto, bet geri katalikai atiduoda šventai bažnyčiai paskutinius skatikus, kad ji galėtų drąsiai kovoti ir žiūrėti savo priešams į akis. Paskui atsikėlė Leonas XIII ir pasakė, kad dabar tikrai užėjo sunkūs laikai, bet nėra abejonės, kad neužilgo bažnyčia pergalės savo priešus. Ir kuomet jis vėl atsisėdo ant sosto, pasigirdo apdolismentų trukimas, yt audra. Pierre tuo tarpu atidingai žiūrėjo į Leoną XIII ir jam išrodė jis tuo šventu stabu, prieš kurį nusielenkia du šimtai penkiosdesimtis milijonų žmonių. Ir Pierre pajuto ką reiškia tas žmogus, — tas Dievo įpėdinis, tas caras, kurį gerbia minios žmonių.

Cereemonija baigėsi ir, minia praeidama pro popiežių, nusilenkusi karštai bučiavo šliurę ir žiedą. Pierre'ui suspaudė širdį, pamacių gražiausią vėliavą iš Lourdes. Ant balto šilko, išdabinto auksu, iš vienos pusės buvo Lourdes Dievo motinos paveikslas, iš antros — Leono XIII portretas. Jis matė, kaip pastarasis nusišypojo, pamatęs savo portretą, ir jis labai nujo, tartum tas matymas sugriovė jo svajonę apie inteligentiškąjį popiežių, atsikratusį visų prietarų. Ir tyliai tuo patim laikui jis susitikio su monsinjoro Nani akimis, kuris visą laiką atidingai žiūrėjo į jį.

Jis prisitarti prie jo ir pasakė:

— Toji vėliava puiki! Turbut šventam tėvui labai malonu matyti savo portretą arti šventiausios Mergaitės paveikslu.

Jaunas abatas, išblyskęs nuo jo žodžių,

nieko neatsakė. Nani dievobaimingai pridūrė:

— Mes Ryme labai mylime Lourdes, — Bernadettos istorija tokia puiki!

Po to viena scena neišpasakytai sujūdino Pierre'ą. Jis pamatė, kaip maldininkai, iėję į patrakimą, puolė popiežiui po kojų. Iš pradžių vyskupai, kongregacijų perdetiniai ir visokie delegatai padėjo pas sostą viso pasaulio katalikų aukas. Tai buvo savanorios aukos valdinių, duodamos savo imperatoriui, — auksas, sidabras, bankos bilietai. Paskui išėjo damos ir, parpuolė ant kelių, davė briliantus, deimantus ir kitas brangenysbes. Sykį ekzaltacija pasiekė tokio laipsnio, kad moters, išvertė savo kšienius, iškraspė paskutinį grašį. Viena graži brunetė nutraukė sau nuo kaklo grandinėį su laikrodžiu, nusiėmė žiedus ir viską numetė ant pakloto kilimo. Visos jos buvo prisirengę supiaustyti savo kūnus, išimti mylinčias širdis ir pamesti ten. Ten, kaip tankus lietus, boro dovanos, ir kiekvienas apsvaigęs norėjo savo lupomis paliesti tą šventąjį.

Cereemonija pasibaigė, Leonas XIII atsisotjo ir nuėjo. Ir koks tuomet pakilo riksmas, tartum, atsidaręs dangus vėl užsidarė prieš tuos, kurie negalėjo prie jo prisitarti ir pamatyti jo. Koks baidus nusivilimas — matyti Dievą ir vėl jo neberegėti. Moters puolė paskui popiežių, šliaužė ant visų keturių, bučiavo jo pėdsakus, godulingai rijo dulkes, kurias jis sukėlė. Augsta brunetė isterikškai parpuolė ant estrados ir apmirė. Kita moteris, tartum išėjusi iš proto, lupomis prilipo prie paauskuotos sosto rankenos, ant kurios buvo pasirėmusi silpna, sudžiuvusi senelio ranka. Kitos pamatė ją ir puolė prieš sostą, apkabino abiemis rankomis, tartum jos priango prie to medžio ir aksomo ir tikrai spēka pasisekė jas atitraukti.

Kaip tas viskas pasibaigė, Pierre'ui pasirodė, kad jis atsidūo iš sunkaus slogucio. Jo širdį suspaudė nuliudimas, o protas baurėjosi ir protestavo prieš tą reginį atkarų. Jis vėl susitikio su Nani akimis, kuris be palovos žiūrėjo į jį.

Ar ne tiesa, puiki cereemonija? — pasakė pralatas. — Panašus reginys gali būti atglinimui už daugybę neteisybių.

Taip, žinoma, bet kiek stambeldiskumo tame viskame, — pasakė, neiškęntes jaunas abatas.

Monsinjoras Nani tiktai nusišypojo, lyg neužgėręs paskutiniųjų žodžių. Staiga Pierre pajuto, kad kaszin-kas palytėjo petį ir, atsisukęs, jis pažino Narcisą Aberą, kuris taipgi džiaugėsi šio cereemonijos.

Aš tamstai dariau ženklus, mielas abate, bet tamsta nematė. Na, kaip tamstai patinką ta brunetė, kuri apalpo? — Koks puikus jos veidas! O tos, kurios lupomis prilipo prie rankenos, — kokia puiki grupa! Kiek joje buvo užsiganėdinimo, dailos, meilės! Aš niekuomet nepraleidžiu tų cereemonijų, — ten visuomet galima pamatyti įstabius paveikslus.

Pierre, eidamas paskui monsinjorą Nani ir Narcisą, pasikendo savo mintyse. O, taip, jis buvo didelis ir gražus, tas popiežius, užsidaręs Vatikano sienose, kuomet jo niekas nematė; štai jam pasisekė konstatuoti, kaip didelis ir galingas tas dyasiskasis viespats, prie kurio kojų alpo moters. Bet toje pačioje minutoje jis pajuto, kad prieš jo akis atsisotjo piniginis klausimas, kuris aptemdė jo džiaugsmą ir tas piniginis klausimas lafė jį stipriai priristą prie žemės. Jis negalėjo priimti pinigiskos pagalbos iš Italijos valstybės rankų ir todėl reikalavo šv. Petro skatiko. Bet daugumas katalikų nieko neaukavo ir tik turtuoliai siųzdavo didelius pinigus į Rymą, turėdami omenyje politiskus tikslus; visos kitos aukos buvo vyskupų ir nekurių kongregacijų rankose, taip, kad tikrais aukautojais išrodė tie vyskupai, tos galingos kongregacijos. Prastuoliai ir varguliai, kurie pripildė bažnytnes skarbonkas savo skatikais, atsitraukė į užpakalį; ir popiežius, bijodamas nustoti pri siegiskos pagalbos, turėjo klausyti aukštų ponų balso, kaip dvasiškų, taip ir svietiskųjų; turėjo išklausti jų patėmijimus ir kartais net klausyti jų paliepimų, nusilenkti prieš jų norus ir goduligius apetitus. Ir Pierre atsiminė Lourdes grotą popiežiaus sode ir ką tik matytą Lourdes vėliavą; jis žinojo, kad vienuoliai Lourdes'e iš savo pelno kas metai atskaido du šimtu tukstančių frankų iš išnaudojamajo stebuklo ir siunčia tą dovaną popiežiui. Ar tik ne tame ir buvo slėpynys jų galybės? Jis sudrebėjo nuo tos minties; jam pasirodė aišku, kad neveizint į nieką, jis visgi bus pergalėtas, ir jo knyga bus nuteista.

Kaip jis, prisigruđęs per maldininkų minią, atsidūrė ant šv. Petro plečiaus, Narcisą pasakė:

Tamsta tikrai manai, kad šiadien daugiau buvo aukų?

— O, daugiau trijų milijonų, aš esu persitikrines! — atsakė monsinjoras Nani.

Trys milijonai! — skambėjo be palovos Pierre'o ausyse. Jis pažvelgė į Vatikaną ir mintyje sau vaizdė, kaip Leonas XIII dabar neša sudžiuvusioje, prispaustose prie krutinės rankose dovatotą jam auksą, sidabrą, bankinius bilietus ir brangenysbes. Ir tartum nejuoėmis jis prakalbėjo balsiai:

— Ką-gi jis darys su tais milijonais? Kur jis nuėjo su jais?

— Jo šventenybė nuneša juos su savim į savo kambarį — atsakė jam Narcis, — arba, teisingiau, prisako juos ten nunešti. Argi tamsta nematė dviejų ypātų iš svitos, kurios kimšo aukas į savo kšienes? O dabą jo

Lietuviškasis Statutas

ZYGMANTO I.

PAGAL TAD. CACKI,

Lietuviškai parašė Jonas Šliupas, M. D.

8. Jeigu kas kam davė įstatymiskai surengtą užrašą, o numirė, aniai arba imantieji paveldimą, išpildyti sudarytą sutarmę privalo. (Tas pats art. 18 trečio statuto).

9. Jeigu kas neužmokėjęs sumos, ant kokios lobiai buvo užstatyti, per gvolta tuos lobius atimti, parankos sutarmėje aprašytas ir už gvolta pinigiskas bausmes užmokės; ir kiek žmonių einančių baudžiavon užstatytuose lobiuose įstatymiskamjam valdytojiu nedirbti, tad už kiekvieną pilną (ciela) tarną ant savaitės keturis grašius¹), o nuo pėčio tarno du grašius²), toks prievaringas atimtojas užmokės, o visi kiti žemimiai ir pelnai gausiai turi būti apiprekiuoti (art. 21).

10. Jeigu kas pakviestų dėlei prigulėjimo kokios savasties, o pakviestas įstatytą prigaviką, kuris jam tą lobį pardavė, tad lygiai pakviestasai ir prigavikas neturi būti paliuosuoti nuo teismo; bet kada pasirodys netiesiu pardavimas svetimos savasties, toji kam pagal įstatymą priklauso prisudytą taps, o pakviestasai turi pajieškoti nuo prigaviko; o jeigu tasai prigavikas nebutų apsisėdęs, tuojau teisa daroma būti turi dėl įsiskandžio atvangos nuo savo prigaviko (art. 23).

11. Jeigu keletas ypatų padarytų užrašus, o vieni išpildytų pareigas, kiti jų neatliktų, tad tie tiktai pakviestasai turi, kurie savim pradžėjimui netiesi (art. 25).

Trečiame statute pridėta:

1. Jeigu kas, turėdamas savo nupirkta savastį gulincią ir pajudinamą, o niekam jos neužrašęs ir aičių žemyn einančių neturėtų, nei brolių, nei tikrų seserų nepalikęs numirtų, o tėvas arba motina, ar abudu ar vienas iš jų pergyventų sunų ar dukterį, tuomet ant tokių tėvų arba vieno iš jų toks turtas krinta. Lygi regala yra atsitikime, jeigu sunas ar dukra numirtų. (Art. 16).

2. Jeigu kas, darydamas užrašą ar dovaną, arba pardavimą kokio lobio, išreikštų, kad vyrui, pačiai ir vaikams duoda ar parduoda, pati neturi tiesos prie to lobio, jei bent arba būtų išreikšta, kad už bendrus moterų pinigų nupirkti buvo, arba vyras atskiru užrašu tai apsergėtų ir padrutintų (art. 17³).

3. Nieks niekam be gromatos arba išpažinimo ant rašto neturi daugiaus paskolinti kaip 200 kapų (4284 aukšinių 13 grašių), o jeigu kas be išpažinto rašto didesnę sumą paskolintų, prapuldo pinigų, o kas daugiaus net paėmė, daugiaus mokėti neturi (art. 26).

4. Jeigu kas kam arklį ar jautį užstatytų, o tas arklis ar jautis be kalčios laikytojo nusiptytų, tad skolytojas (zastavnik) privalo tiktai skyrą parodyti, o savininkas pusę sumos sugrąžins (art. 29).

5. Jeigu kas kam krūtinamų daiktus užstatytų, privalo būti apie tai abipusinė sutartis surašytos; jeigu tokie daiktai, budami bendrame trobesyje, su ukiškais krūtinamais daigtais sudegtų, o uktvėrys tuojau urėdūi pranešė ir prisiekė, kad tų daigtų ant savo naudos neapvertė, tad atsakyti neturi; o jeigu užstatytieji daigai tik sudeginti ar išvogti taptų, o uktvėrys neturėtų bėdies, tad užmokės. Taipgi, jeigu kas ant padelio svetinus daigtus priimtų ir be žinios savininko perkeltų ar įdintų, tad už visas bėdies atsakys. Jeigu kam be išpažintos gromatos duoti būtų kokie daigai ir užstatė, tas, kuriam daigai duoti, pačiu užsiginimu negali atsiluosuoti nuo bylos, bet prisiekti privalo, kad niekados neturėtų patikėtų tų daigtų, apie kuriuos einasi (art. 30).

6. Jeigu kas, suprasdamas turį sau prigulincią skolą, o įsėko atvangumo ant judinamojo turto pas ką nors sudėto, turi užsakyti arba areštuoti; areštas teisme privalo būti paremtas ir dvi savaiti; jeigu tame laike nebūtų paremtos bylos, tada uktvėrys užsakytus daigtus išduoti privalo (art. 31).

7. Jeigu laisvas žmogus eiklus (pochozy, einantis ant uždabų) nueitų pas poną kokio valsciaus, paimtų nuo jo pagelbą ir butyje trijų slėktų duotų ant savęs užrašą, tad pareigos tame užrašė išreikštos, laikomos bus; bet nuo savų ponų nuotėviniai (ojczyści, podani) žmonės jokio užrašo kitiems davinėti neprivalo (art. 8).

8. Jeigu keletas ant vieno lobio turėtų skolas, turintis didesnį kapitalą turi tiesą atmokėti turinčiam mažesnei kapitalą, arba jeigu atmokėti nepanorės, tad mažesnės sumos savininkas didesniai atmokės. O jeigu abudu nenorėtų viens kitam atmokėti, turi susitaikyti, idant kam trečiam peruzstatydinti, o pinigų tarp savęs pasidalinti. O jeigu būtų daugiaus skolų negu lobiai yra verti, pirmesnį užrašą turintieji įstatymiskai apturės, o vėlesnes turintieji skolas, nuo skolininko (istiec'o) pajieskos savos savasties (art. 11).

9. Jeigu kam gromatos ant skolų, užstatų judinamo daigto, vienok ne ant svarbesnio daigto kaip ant 200 kapų (beje 4284 aukšinių 13 grašių), prazutų, o tuojau po sudegimo ar prazuimo urėdūi tą pragaistį pasakyti, tad nors užrašo nebūtų aktuose, gali byloje savininkas pragaistintos popieros drauge su liudininkais, kurie po užrašą pasirašė, prisiekti, kad iš tiesų tos popieros prazuvo; o jeigu tie pečentoriai išmirė, tad darant urėdiską apipaskojimą, pats prisiekti turi ir daigtą atgaus (art. 25).

PERSKYRIMAS IX.

Apie rubežius, įstatymiską rubežių pervedimą. Pridėta taipgi apie vieškelius ir apie dalykus, paiceinčius iš sudužimo laivų.

Artikulas I. Visose bylose rubežių dėlei privalo būti užlaikomas vienokeriopa įstatymos¹).

Artikulas II. Byloje rubežių dėlei esti terminas neatidėstomas (zawity), apart trijų prieuolių: 1. Maro, 2. Ligos, 3. Viešos tarnystės. 4. Seimo laiko.

Antras (art. 2) ir trečias (art. 5) statutas pridėjo, kad jeigu kas paliudijimo apie atlikimą viešos tarnystės nesudės, arba kad sirges neprisiekė, tad daigtą, apie kurį einasi, prapuldo. Lyginai pravilkinimas taps leistas, jeigu tame pačiame laike šalis turėtų bylą pas pakamarinį kitam paviete, arba turėtų kaklinę bylą teisme to, ar kito pavieto.

Artikulas III. Kas turi geresnius atrodymus ant rašto, tai apturėti daigtą privalo; kas neturi rubežių ant rašto, užsisenėjime valdymo turi pateisinti savo reikalavimą.

Artikulas IV. Kada per sutartį, teismo išstarmę, ar per senų seną turėjimą upė esti rubežiumi, o atmaino tekejima, visuomet senoji upevičė bus rubežiumi.

Antras (art. 11) ir trečias (art. 20) statutas pridėjo, kad rubežiuojančios upės pusę priguli prie abių krantų savininkų. Jeigu upė ant keno kranto išlietu smiltis, tad tas pridėjimas turi prigulėti prie to pono, keno yra žemė, o jeigu kas upę varu perkastų, tad per teismo išstarmę turi būti priverstas sugrąžinti senąją upevičę, bėdis atlygins, ir bausmės už iškirstą jeibį užmokės.

Artikulas V. Visose bylose rubežių dėlei abidvi pusi privalo statyti po aštuonioliką liudininkų.

Antras statutas (art. 1) tą patį panaujino, bet trečias statutas (art. 16 ir 17) skaičių liudininkų iki daugeliu sumažino, o skundikui, kurs savastį žemės išlaimi, patkėvirtam prisiekti ant žemiškos savasties įstatymas paliepa. Formula prisiekos privalo būti prilakti ir aiški.

Artikulas VI. Jeigu kas savam tėvoniškam lobyje turėtų abudu krantų upės (upytės), o ant jos pastatytų kuras ir malonus, o kitus malonus ir šienpiovynes patvindintų ir nenorėtų už tai imti pinigiską atlyginimą, tad pakviestasai visas bėdis atlygis, už iškirstą klastą nubaustas taps, ir vandenį taip pažeminti turi, idant nebūtų jokio užpludymo žemių, šienpiovynių ar maluno, ar grunto.

Antras statutas (art. 16) tą patį panaujino, o trečias (art. 21) pridėjo, kad jeigu kas per dešimtį metų n'eių bylan dėl užtvindinimo maluno ar užpludimo prie savo parkantės plovų, amžinai to dėlei tylieti turi.

Artikulas VII. Jeigu kas ant keno žemės kokius nors javus be leidimo savininko pasėty, tad tas, kas savo žemę tą gruntą esant mano, turi paimti iš teismo uždraudos gromatą (list, zapowiedni), idant po bausmę 6 rublių grašių⁴) urėdūi ir šaliai nupiauti javai iki teismo išstarmei nebūtų suvežami, bet idant butyje skundziančiosios šalies, kaugės (rikės) būtų suskaitytos, gerai sudėtos ir aptvertos; byla į šešias savaites⁵) butinai turi būti pradėta; jeigu pasirodys teisingu skundas skundėjo, tad bausmės už užsiperintą užsėjimą ir javus gaus; jeigu javai apdraustieji suputų, šalis, pas kurią apdrausta javus, už tą bėdį atsakys; o jeigu neatrodytų, kad tai jo žemė, tada turi pats užmokėti įkaitą urėdūi ir šaliai.

Antras statutas (art. 13) pridėjo, kad jeigu laike tęsimosi padaryto apdraudimo, klausime esantieji javai tapę išvaginę, o pasilikę prie grunto tas, kuris pasėjo, turi pajieskoti atlyginimo bėdies nuo apdraudzinančiojo, o tasai kaltojo sugrąžinimo užmokėtų javų įjieskoti privalo; tas pats reikia išmąnyti ir apie šienpiovynes.

Trečias statutas (art. 22) pridėjo sąlygas⁶): 1. Kad kas į dvyliką savaitių dėlei užgrėbtų javų nesibylinėja, puola byloje kaslink atėmimo javų, bet teisme privalo jau paprastu budu, kaip dėlei užimtos žemės skysti, o už vogtus javus užmokės. 2. Nieks neturi javus kvestijoje esančius mindzioti ir gadinti.

Artikulas VIII. Jeigu kas žemę arendavotų ramiai, o kitas ateitų, arklus ar akėčias pravarytų arba javus paglemžtų ar nupiautų, bėdis ir pinigiskas baudas užmokės⁷).

Artikulas IX. Jeigu kas turi girią iš pusės nedaliną⁸), o bandžius savasties panorėtų turėti savą dalį girios perdirbtą į lauką ar šienpiovynę, privalo drauge su kitais liepti kirsti, o kur susitikę kirčiai, ten bus rubežius; o jeigu kas geresnės žemės⁹), daugiaus išdirbtų, atiduoti lygiai geros žemės tiek privalo, kiek ant dalių kitų savininkų pripuola.

Antras (art. 16) ir trečias (art. 22) statutas pridėjo, kad jeigu vienas iš savininkų daugiaus medžių iškirstų negu jam pridera, privalo ten, kur bus parankiausias sądalyvaujami nuyėži; o jeigu neturėtų galutinai girios, tad pinigais pusinę statuto paskirtą kainą užmokės. O jeigu kuris dalybauninkas reikalautų skyriaus giriose, o kiti dalybauninkai neturėtų padalinimo, teismas tokį padalinimą padaryti įsakys taip, kaip apie paprastas dalybas tarp brolių statutas paliepė.

Abudu-gi statutai, apie dalybas per bendrą kirtimą ir ten paskyrimą rubežių, kur šalys susitiks, pirmame statute patalpintą sąlygą praleido.

Artikulas X. Jeigu slėkta slėktai rubežius pagadintų, ar rubežininkus¹⁰) sudegintų, tad dvyliką rublių grašių¹¹) bausmės užmokės, o rubežininkus supilti arba pastatyti savomis lėšomis privalo; už perarimą azios tris rublius užmokės; o jeigu toji skriauda slėktos chlopiu taptų padaryta, tad pusė tos bausmės paskirta bus.

Antras statutas (art. 9), tą patį įstatymą įsakydamas, sumažino esybėje bausmių. Trečias statutas (art. 18) pridėjo pinigiskas baudas labui teisiančių pakamarinui.

Artikulas XI. Neleista lyg kitam kraštui upės be leidimo savininko pylimą priremti. (Tas pats art. 16 antro, o 21 trečio statuto).

Artikulas XII. Laikas stoti šalims bylose dėlei rubežių privalo būti į keturias savaites paskirtas.

Antras (art. 7) ir trečias (art. 5) statutas pridėjo, kad žemiškas teismas, apturėjęs spaudą per pakvietimą išduotą, privalo bylą dėl rubežių atsiųsti pas pakamarinį, ir už šėsių savačių laiko neatidėstomą (zawity) terminą paženklinoti.

Artikulas XIII. Bylose dėlei rubežių privalo būti panaudojami liudininkai krikščionys, kurie vėlykinę išpažintį¹²) yra atlikę. Privalo būti tie liudininkai nenužvelgiami.

Antrame statute nutarta (art. 3), kad liudininkai mokėtų poteries, o trečias statutas (art. 14) pridėjo, kad byloje tarp Totorių ir krikščionių, dievobaimingi Totoriai privalo būti į liudininkus prileidžiami.

Artikulas XIV. Neteisiai norintis prašalinti liudininkus bus baudžiamas.

Trečias statutas (art. 15) pridėjo, kad už kiekvieną prigultą liudininką privalo tiek pinigiskos bausmės užmokėti, kaip kad ji būtų sužeidęs.

Artikulas XV. Jeigu šalis prašalintų vienus liudininkus per teismo išstarmę, šalis neprastoja laisvės statyti kitus liudininkus.

Tą patį antras (art. 5) ir trečias (art. 16) statutas nutarė, pridėdami, kad ant vietos prašalintų liudininkų, iki trečiai dienai bylose rubežių dėlei kiti nepažvelgiami gali būti pastatytais.

Artikulas XVI. Kada šalys turi ginčą dėl kokių lobų, o leisty, idant iki pasibaigiant bylai rankoje viespataujančio pasilikty, tad viespatiskas urėdinkas turi turėti tiktai maistą tuose lobiuose, o iš visoko išduos atskaitą tai šaliai, kuriai lobis taps prisudytas. (Tas pats art. 16 antro, o art. 25 trečio statuto).

Artikulas XVII. Kada šalis ant neatidėstomo termino byloje dėlei rubežių nestotų, tad dekretas už akių turi užkristi.

Artikulas XVIII. Ekzekutorius (wiazujacy) skolininko ar savininko lobiuose privalo teisingai surašyti padėjimą lobio po atsakymu savo ypatos, jeigu turty neužtektų; bet jeigu tas pats urėdinkas neteisingai buvo apkaltintas, gali pajieskoti padorių bausmių nuo skundziančiojo.

Antras (art. 15) ir trečias (art. 24) statutas pridėjo, kad byloje tiesiamose viespataujančio (o potam tribunolo), pavietiniai teismai privalo išpildyti nevēliaus¹³) kaip į keturias savaites išstarmes, arba tuomet, kada išpildomame dekrete laikas išpildymui yra paženklintas.

Artikulas XIX. Dalybos gruntų neurėdiskai net pripazintos, žemišku užsisenėjimu dešimties metų paremtos, pasiliks nepalytėtomis.

Antras statutas (art. 17) ir trečias (art. 26) įsakė: 1. Kiekvienos dalybos urėdiskai pripazintos, negali būti palytėtos. 2. Jeigu būtų kokios parankos ir įkaitos prie tų neurėdiskų dalybų, privalo būti užmokėtos, o dalybos privalo būti įsakytos. 3. Prie kiekvienų amžių dalybų, prie tų popieros pasilikti turi, prie ko kaimas ar žemė pagal dovanojimą priguli.

Artikulas XX. Nieks nuo svetimo chlopo be leidimo tėvonio (dziedzico), nupirkti žemės negali.

Trečias statutas (art. 27) pridėjo: 1. Bausmė netekimo duotų pinigų ir turimų javų įstatyta. 2. Samdyti svetimus chlopus be leidimo pono, neleista po nuotrota pinigų duotų pasamdymui.

Antrame statute pridėta:

1. Jeigu tiktysi, vandens keliu vežant kokius pirkinius ar kokius nors daigtus, sudužti laivui arba sudynui, leista be jokios kliuties tuos pačius pirkinius ar daigtus išvežti ar išnešti ant keno nors kranto, o urėdinkai, tarnai ir savininkai, nuo to išnešimo nieko imti neturi; o jeigu kas tokiame nelimėliu kokią sunkenybę padarytų, tad gausiai apturėtų bėdį atlygins¹⁴). (Tas pats art. 31 trečio statuto).

2. Jeigu kam tiktyti rasti kokią skarbą ant savos žemės, atrastas skarbas esti atradėjo savastimi; kas ant svetimos žemės rastų skarbą, tas per pusę apturės. Užstatytuose lobiuose pusę iš atrasto skarbo ima tėvonis, pusę (zastavnikas) užstatėnėjas. Atsitikime, jeigu kas užsiginatų atradimo, atytmesnis yra atsprisiegavimui¹⁵). (Tas pats art. 30 trečio statuto).

3. Jeigu kas ant valios¹⁶) apsisėdėjęs metus ant laisvės nuo baudžiavos ar cūžės paskirtus, atsitrauktų, arba neisėdėjęs įstatytų metų atsitrauktų, privalo už visus metus be užmokėsties išsėdėtus užmokėti. (Tas pats art. 29 trečio statuto).

4. Bajorai, žmonės pėkstieji (putni) ir prastos luomos neturi be žinios ir leidimo savų ponų, galvotiesi daugiaus kaip už tris kapas grašių.

Trečias statutas (art. 28) parašė, kad už daugiaus chlopas galvotiesi negali, kaip už keturias kapas grašių, o jeigu net ir daugeliu žmonių toks chlopas galvotiesi, visas sunėšimas pagalvotos sumos neturi pervirsinti nutartąją sumą.

5. Keliai turi būti tokie, kad būtų ant pusanro preto¹⁷) platūs, tuščias vežimas turi aplenkti prikrautą vežimą, raitas vežimą, jeigu siauras būtų kelias; o žiemą kada puspynai sniego esti dideli, važiuojantieji turi susitikę, kelią tarp savęs pusiau dalintiesi, o vienas kitą nutumti neturi. (Tas pats art. 32).

Trečias statutas pridėjo:

1. Kiekviename paviete įstatomas esti pakamarinis¹⁸). Tasai, kaip kiti žemiški urėdinkai bus išrenkamas¹⁹), prisiekia įstatymuose paskirtą prieš pradėdant urėdą sudėt turės (art. 1).

2. Visuose žeminiuose gincuose dėlei rubežių, pakamariniai po nusitunimo bylos nuo žemiško arba grodzko teismo, pakvietas šalims ginčus vedančioms ant neatidėstomo termino šėsių savačių išdavinėti turi. O visą rubežinę bylą apsudys, kapčius išpils, rubežius paženklinės, gvoltus, pagalvines prastų žmonių ir visokias bėdies sugrąžinti palieps. Teismas, kurs bylą pas pakamarinį nusiuntė, gavęs pranešimą nuo pakamarinio, išpildymą sudoty reikalo daryti turi.

Visose rubežių dėlei bylose, kur atrodymų ant rašto arba aiškių rubežinių ženklų nebuvo, o tiktai abidvi pusi statytų liudininkus, tad skundziančioji šalis turi būti artymėsnė drauge su savais liudininkais atlikimui prisiekos. O jeigu kas pakviestas šaliai leisty prisiekti, po atlikimo tos prisiekos dalyką, apie kurį einasi, prapuldo, bet padarytų bėdžių neužmokės. Jeigu kam prisieka ant savasties žemės yra prisakyta, o jos nesudės, prapuola byloje (art. 2).

3. Bylose rubežių dėlei, skundziančioji šalis privalo siėnininkus pakviesti²⁰) sergėjimui savų rubežių, o jeigu tie siėnininkai nestotų, visgi teismas tarp tų šalių, kurios yra byloje, išnos išstarmę, o jeigu stot ir parodys rubežinį skurtumą, teismas tą kvestiją užrašys ir vedimą bylos tinkame teisme apsergės. O jeigu tokis siėnininkas, kokių vaidų dėlei, o neteisiai padarytų perdavimą (przekazę) ar užpuolį, privalo už baudą tiek duoti žemės, kiek neteisinaigai apturėti troško. Tačiau tokioje byloje apeliacija bus leidžiama; bet jeigu augstiesniame teisme užsispyrėliu (za upornego) pripazintas taps, apart pridėjimo žemės, dar visas bėdis gausiai sugrąžins; o jeigu užstatėnėjas ar glėbėjas tokią neteisą painę padarytų, pats iš savo lobio atsakys (art. 3).

4. Rubežinėse bylose su karališkais lobiais išdaijamos taps komisijos (art. 6).

5. Pakamarinis, apart tikros ligos, neprivalo praleisti teismą; praleidimą ligos dėlei privalo ant antro termino savo prisieka paliudyti, o jeigu to nepadarytų, skundziančiai todelei šaliai šešis rublius grašių užmokės, o kas tris terminus praleis, netenka urėdo (art. 7).

(Toliau bus).

Iš visur.

|| Meksike, ant Haciendos La Glorietta samdytieji darbininkai pareikalavo užmokėjimo pilnai jiems algų, kitaip jie pažadėjo viską išnaikyti. Mat haciendos savininkas darbininkams, jų uždabų už kokias ten sukektas algas sumazino. Savininkas algas užmokėjo ir darbininkai išsiskirstė.

|| 9 d. vasario, prietaisais specialios tēnyklos ant kalvos Valledi Pongli, netoli Napoles (Italijoje), paženkino smarkius žemės drebežimus kurie galėjo atsitikti apie 1400 mylių nuo observatorijos.

|| Vokiškasis orlaivininkas, laimėtojas orlaivų lenktynėse Amerikoje, 11 d. vasario, su savo orlaiviu "Berlin" perlėkė Alpų kalnus. Kelionė ore buvo sunki dėl didelio šalčio; orlaivys pasikėlė iš 18000 pėdų į orą.

|| Vokietijos sostąpilij Bertyne atsirado koksi vyriškis su peiliu rankoj užplūdinėjantis ant moterų. Į trumpą laiką jis pavojingai sužeidė keliofiofą moterį. Policija suėmė kelis nužiūrėtus vyriškus, bet juos paleido, pasilaikė tik vieną jauną vyriškį, kurį užpultosi moters pripažino užpuoliku.

|| 11 d. vasario, Indijoje, netoli Barukpur, kaksai vyriškis metė į bėgantį traukinį bombą. Mano, kad jis norėjo užmušti Indijų karaliaus vietininką, lordą Minto, kuris tuom keliu turėjo važiuoti.

|| Garsiamie klostiorinje Escorial, Ispanijoje, kur išsisi Ispanijos karaliai kunai, siautė gaisras, kuris išnaikino klostiorijų šančių Kolegią. Studentai ir profesoriai visi išsigelbėjo.

|| Ispanijos pakrantėse, priešais Valenciją, siautė smarkios vėtros, laike kurių daug laivų tapo pagadytų; vienas žvejų laivelis paskendo ir tris žvejai prigirė.

|| Iš vulkano Aetnos, ant salos Sicilijos, ėka degantis skystimas ant apacioj esančių kaimų. Deganti upė pasiekė jau apacioj augusį eglyną ir jį uždegė.

|| Pareikalavus Maskolijos valdžioms, Sveicarijos valdžios suėmė Zueriche maskoliską revoliucionierių Bunach.

|| Peterburge, Leontjevo namuose policija užėjo revoliucionierių susirinkimą. Suėmė 30 ypatų. Tarp siuntų yra 3 merginos studentės.

|| Berlynan atėjo žinia iš Addis Abeba, Abisinijoje, jog ciecorius Menelik visai sveikas, sugrįžo iš savo kelionių po visokius Abisinijos kraštus, jog visį paskalai apie jo ligą buvo pramanyti.

|| Amerikos sutvertoj Afrikoj negrų respublikoj Liberia laukia žmonių sukilimo. Anglija į jos pakrantes, ginti sveitautčius, atsiuntė kariską laivą.

|| Ant galo Prancūzija susitaikė su Vokietija Morokko klausyme: Prancūzija pažadėjo Vokietijai nestabdyti jos prekybos, o Vokietija pripažino Prancūzijos politiskais teisės.

|| Frankfurte ant Maino, Vokietijoje, likosi įrengtas virimo muzėjus. Jame bus visokios virimo prietaisais nuo seniausių laikų iki dabartinių.

|| Indijoje, Kalkutos priemiestij Alipur, likosi vieno jauno bengaliečio našutais valstijos prokuratorius Ashutorh Viswas.

|| Mieste Neusalz, Holandijoje, išlėkė į padanges parako krautuė. Eksplozijos 25 ypatos tapo sunkiai sužeistos.

|| Naujos Zelandijos pakrantėse paskendo pasazierinis garlaivys Penguin. Dalį pasazierių išgelbėjo, bet trūksta 67 ypatų, kurios, be abejonės prigirė.

|| 12 d. vasario Kriokavoj pasimirė pagarsėjęs kit kart Amerikoje lenkiškasis veikėjas Jerzmanowski.

|| Sveicarijoje, mieste Genevoj, 12 d. vasario sudegė gelezkelio stacijos ruman. Nuostoliai gaisro padaryti labai dideli.

3246-3248 South Halsted st., (Kerte 33-2105 rat.) Chicago, Ill.